W08.3.59
K834.5
v. 32-35, 37-43

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(TEOLÓGIAI AKADÉMIA, FŐ-
GIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1921—1922. ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTÉK:
A TEOLÓGIAI RÉSZT
CSIFÓ SALAMON
DÉKÁN.
A TÖBBIT:
DR. GÁL KELEMEN
IGAZGATÓ.

XLIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR,
NYOMATOTT A CORVIN KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETBEN
1922.

A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS KOLLÉGIUM

(TEOLÓGIAI AKADÉMIA, FŐ-
GIMNÁZIUM, ELEMI ISKOLA)

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1921—1922. ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTÉK:
A TEOLÓGIAI RÉSZT
CSIFÓ SALAMON
DÉKÁN.
A TÖBBIT:
DR. GÁL KELEMEN
IGAZGATÓ.

XLIII. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR,
NYOMATOTT A CORVIN KÖNYVNYOMDAI MŰINTÉZETBEN
1922.

Dr. Árkosy Gyula koporsójánál.

Négy éve mult, hogy a Főtanács egyhangú bizalma a f. gondnoki állás díszes tisztségébe emelte. Addig nem ismertük közelebbről. Csak annyit tudtunk, hogy a társadalmi életben közbecsülésnek örvend, buzgó és szakértő munkása a jogszolgáltatásnak és életét minden megnyilatkozásában valláserkölcsi alapokon nyugvó világnézete irányítja. Várakozással és a felsőbbséget megillető tisztelettel fogadtuk. Az első hivatalos érintkezés meglepetést hozott számunkra. Beiktatásáról tárgyaltunk, ahol a nyilvánosság előtt kellett volna megjelennie s működése irányelveit feltárnia. Kitért a nyilvános szereplés dísze és terhe elől. Akkor volt ez, mikor a lelkek már nagyon szenvedtek a háború súlya alatt, mikor az ünneplő hangulat már rég eltűnt az emberek szívéből.

De mi észrevettük, hogy az indító oka a szerénység, az észrevétlenül való csendes, gondos építő munkának a vágya, annak a jézusi tanításnak helyes értelmezése: ne tudja a te jobb kezed, mit csinál a bal.

És azután megismertük az ő jó szívét, azt a bölcseséget, mellyel a napról-napra előnkbe táruló kérdések szövevényeiben bennünket vezetett, irányított s a leghelyesebb útat megválasztani segített. Sokszor megbámultuk azt a higgadt nyugodtságot, mellyel a legnehezebb kérdésekben is a gyakorlati ember ösztönösen helyes bölcseségével döntött és irigyeltük világnézetének azt a derült komolyságát, mellyel úgy vette a dolgokat, amint adódtak, és lelkének azt a jóságát, mellyel az emberekben nem a rosszat bírálta és ostorozta, hanem a jót és értékest emelte ki. Egyéniségének alaptonusát az a jóság, az a gyakorlati bölcseség és az emberekhez bizalommal és kitárt szívvel való közeledés adják.

Meleg szívéből áradt ki az a rendkívüli gond és munkásság, mellyel leányotthonunk létesítését siettette. Nem volt egy nyugodt pillanata, mig valami akadályt látott útjában. Aztán mikor minden nehézséget legyőzve, minden akadályt elhárítva, minden ellenvetést megerőtlenítve, az Otthon megkezdette életét, ő a jól végzett munka

tudatában csendesen félreállott és boldog volt, hogy hajlékot adhattunk azoknak a kis lányoknak, akik most könnyekkel állják körül ravatalát.

Én láttam mindezt, tanúja voltam mindennapi gondjának és bizonyságot tehetek róla most a búcsú pillanatában, mikor felújul lelkemben e négy keserves esztendőnek minden baja, minden nehézsége, mellyel meg kellett küzdenünk.

És most elveszítjük ezt az önzetlen, ezt a jó embert, ezt a bölcs és kipróbált hűségű vezetőt és fájdalmunk annál szívszorítóbb, megdöbbenésünk annál mélyebb, mert hullnak, hullnak, egyre hullnak gyér sorai a magyarnak és ritkuló sorainkban maholnap alig lesz valaki, kibe reményeink horgonyát vethetnők, akin várakozásunk bízalommal megnyugodhatna. Fogadd el utolsó üdvözletül az E. K. T.-tól, a kollég. tanári kartól és az ifjúságtól azt az ígéretünket, hogy emlékedet e falak között kegyelettel fogjuk megőrizni.

Isten veled!

Sándor János koporsójánál.

Fájó lélekkel állunk meg a koporsó előtt, amely életének delén álló szeretett kartársunkat zárja magában. Mindössze tíz éve, hogy megtalálta élete hivatását, de e rövid idő elég volt arra, hogy szeretetremeltó egyéni tulajdonságaival mindnyájunknak szívébe lopja magát s minden elismerésreméltó, szép tehetségével mindnyájunk elismerését kiérdemelje.

A tanuló ifjúság szeretetét a szülői háztól örökölte. Korán kész volt azzal az elhatározásával, hogy életének munkáját a magyar ifjúság nevelésére szenteli. De későre találta meg a szép tehetségeinek legjobban megfelelő tért. Mikor aztán végre magára eszmélt, tágas és hálás terület nyílt meg előtte, melyen egyházi énekirodalmunk mívelését és az ifjúság eszthétikai nevelését buzgósággal és lelkesedéssel vette munkába. Ám a legszebb reményekre jogosító kezdet után nem következhetett megfelelő folytatás. Jött a háború a maga iszonyatosságaival, a maga szükségeivel, a tanárok egy jó része a kathedrát a lövészárokkal cserélte fel. Az itthonmaradottaknak pedig végezniök kellett a bevonultak teendőit. Ő mindig vonakodás nélkül készséggel ajánlta fel szolgálatait az intézetnek s végezte is azokat szorgalmasan és sokszor erői megfeszítésével is.

Aztán jöttek a borzalom évei után, a nélkülözés, a testi és lelki szenvedés napjai és évei, mikor az ember reggeltől estig tartó folytonos munkával sem volt képes annyit keresni, hogy majdnem lehetetlenül lefokozott testi szükségleteit kielégíthesse.

Ez a megszakítás és nyugalom nélkül való munka megőrli, felmorzsolja az idegzetet, különösen az olyant, mint az övé volt, amely külsőleg ugyan észrevétlenül, de annál érzékenyebben reagált minden behatásra. Csak így, csak ezek után érthetjük meg végzetes lépését, amely nem idegenítette el őt szívünktől, hanem éppen a legmélyebb részvét húrjait hozta rezgésbe. Szép tehetségei, nem eléggé erős és kitartó férfias jelleme mellett áldozatául tekintjük az élet mostoha körülményei felhalmozódásának, amelyek mint a gátat tört hullámok összecsaptak feje felett. Mi azért szivünkbe zárva megőrizzük emlékedet.

Isten veled!

I. RÉSZ.

Teológiai Akadémia.

1. Adatok az 1921—22. tanév történetéhez.

Beiratások a Teológiai Akadémiára az 1921—22. tanév I. felére szeptember 5—6., II. felére február 6—7. napjain történtek. A beírt hallgatók leckekönyveikkel az egyes előadó tanároknál az I. félévben szeptember 12—13., a II. félévben február 6—7. napjain jelentkeztek.

Tanévünket, még mindig a viszonyok nehézsége alatt állván, ez évben is csak keblileg nyithattuk meg szeptember 11-én. A megnyítás alkalmával énekelt az ifjúság, imádkozott Gál Gyula IV. éves hallgató, megnyította a tanévet Csifó Salamon dékán s üdvözlő és buzdító beszédet mondott Főtisztelendő Ferencz József püspök úr. A rendes előadásokat szeptember 12-én kezdettük meg. Az Akadémia szervezete e tanévre a régi maradt. Azonban Teológiai Akadémiánk szervezetét és szabályzatát, mivel ennek reformjára, sőt reorganizálására vonatkozólag többfelülről sürgető felszólítást és hivatalos intézkedést kaptunk, átalakítottuk, kidolgoztuk. Az új szabályzat ott van már a nyilvánosság előtt. Derekas ujításokról tanuskodnak ezek. Lelkünkből óhajtjuk, hogyha jóváhagyja azokat legfőbb törvényhozó testületünk és életbeléptetését elrendeli, legyenek azok jó szolgái és előmozdítói ama magas célnak, melyet úgy az elméleti, mint a gyakorlati téren magunk elé tűztünk. A jövő hamar megmutat mindent.

E tanévünket a szomorúság és öröm, a nehézségek előállása és leküzdése ugyancsak változatossá tették. Munkás, terhes volt ez év tanárokra és tanulókra egyaránt. Nem egy nehézséget, elkedvetlenítő terhet saját magunk állítottunk útunkba, legtöbb azonban kívülről jött, különösen az I. félévben. De — hála Istennek — ha fokozott munkával is, győzedelmeskedtünk. Ezeket a kívülállók

nem látják, de mi tudjuk és érezzük. Örömmel jelenthetjük ki most hogy ha csak valami újból közbe nem jő, a jövő tanévben már a rendes kerékvágásba jutva, haladhatunk tovább.

Még csak a tanév küszöbén álltunk, midőn a halál elragadta Sándor János zenetanárunkat. Később elhaltak dr. Árkosy Gyula lelkes és körültekintő felügyelő-gondnokunk, továbbá dr. Tompa János volt intézeti buzgó orvosunk, egészségtan-tanárunk. Dr. Költő Gábor felügyelő-gondnokunk pedig, mikor már visszanyerte volt tevékenységi szabadságát s mikor már újabb reménységgel és erősbödött bizalommal vártuk, hogy újra felveheti intézetünk iránt korábban kimutatott meleg érdeklődésének és üdvös munkálkodásának a fonalát, kénytelen volt minket itt hagyni. Repatriált.

Györfi István tanár a tanévet megelőzőleg lemondott állásáról.

Az eltávozottak helyébe mások jöttek, akiket mint hív munkásokat bizalommal üdvözölhettünk s akiknek örvendhettünk és reménységgel örvendünk is. Több személyi változás történt tehát. Dr. Boros György tanárt, aki ez évben, hosszas távollét után, zavartalanul kezdhette meg és folytathatta munkáját, az Egyházi főhatóság áthelyezte az ószövetségi tanszékről a rendszeres teológiai tanszékre. Az ószövetségi tanszékre pedig meghívta rendes tanárnak dr. Kiss Elek lelkészt. A hat rendes tanszék közül négy betöltve van hát, de kettő még betöltésre vár. Az egyházi *ének- és zene* tanításával Ütő Lajos kolozsvári énekvezérünk bízatott meg. Intézeti orvosi és egészségtan-tanári állásra a főhatóság dr. Márkos György orvost alkalmazta. Mivel egyetlen felügyelő-gondnokunk se volt, az E. K. Tanács, míg e tekintetben az E. Főtanács intézkedik, helyettes felügyelő gondnoknak dr. Szentiványi József földbirtokos és kolozsdobokakörii felügyelő-gondnokot kérte fel.

Akadémiánk igazgatósága a tanulmányi rendet kellő időben megállapította. Azonban az E. Főhatóságnak az *egyházjog* és *a jogi tanulmányok* előadására irányuló terve miatt, e két tárgy előadását illetőleg teljes két hónapig voltunk bizonytalanságban. Ez akkora hátramaradást okozott, hogy lázas és erőltetett munkára volt szükség, hogy azt pótolhassuk. Az Egyházi Főhatóság terve ugyanis nem valósulhatott meg s így az egyházjog tanítása visszakerült az illető szaktanárhoz, míg a *jogi tanulmányokból* az előadásokat dr. Várady Aurél ügyvéd látta el. Az említett főhatósági terv miatt a gyakorlati teológia tárgyai közül a *szónoklattanból, szónoklati gyakorlatokból* és *egyházszertartástanból* az I. félévben a tanítást

Csifó Salamon végezte teljesen díjtalanul, a II. félévben a *szónoklattan* és *egyházszertartástan* előadására *Vári* Albert főgimnáziumi vallástanárt kértük fel.

A *német nyelvet* dr. *Gál* Kelemen kollégiumi igazgató, a *testgyakorlatot László* Gyula főgimnáziumi tornatanár tanította.

Gazdaságtanból a hallgatók e tanévben *kertészeti* előadásokat hallgattak és tanulták „a gyógynövények termelését és kezelését" is. Előbbit *Ritter* Gusztáv, a gazdasági akadémia főkertésze, az utóbbit dr. *Páter* Béla gazdasági akadémiai volt igazgató tanították. E célra kertet és tantermet készséggel, díjtalanul bocsátott növendékeink rendelkezésére a gazdasági akadémia jelenlegi igazgatója. Növendékeink közül tizenketten a május végén és junius elején az Erdélyi Méhész-Egyesület által rendezett *méhészeti tanfolyamon* résztvettek és méhészeti oklevelet szereztek.

A magyar egyetem után a református tanárképző is megszünt. Szép reményeket fűztünk volt ehhez, de reményeink szétfoszlottak. Így nemcsak az a tervünk hiusult meg, hogy egyes alkalmas hallgatóinkat tanári oklevél megszerzéséhez segíthetjük, hanem még az a teher is reánk hárult, hogy növendékeink részére a bölcsészet- és neveléstudományok tanításáról külön és pedig gyorsan gondoskodjunk, mivel nemcsak a jelen év feladata követelte ezt, hanem az is, hogy a múltak mulasztásait is egyszer már rendbe hozzuk. Akadémiánkon kellett e tárgyak előadásáról gondoskodnunk. E célból a bölcsészet előadására sikerült megnyernünk dr. *Varga* Béla főgimn. és egyetemi magántanárt, míg a neveléstudományok előadását dr. *Kiss* Elek teol. tanár vállalta.

Országunk helyzetének és viszonyainak nagymérvű megváltozása kötelességünkké tette, hogy igyekezzünk ellátni növendékeinket mindazon eszközökkel, amelyekre a sikeres munka érdekéből a jövőben esetleg szükségük lehet. Ez arra indított, hogy bevezessük teológiai akadémiánkon a *románnyelv* kötelező tanítását mindaddig, míg a főgimnáziumokból e nyelvet tudó ifjakat kaphatunk. A románnyelv tanítását *Pálffy* Márton főgimnáziumi tanár végezte. Történt azonban e tekintetben a kormány részéről egy rendkívüli elhatározás és intézkedés, melyet valamint egyházunk, úgy teológiai akadémiánk autonómiájával is összeegyeztetnünk nem lehetett, de amelyre nézve mégis sikerült, bizonyos áthidalásokkal, ezidőszerint megnyugtató eredményre jutnunk. Ez az volt, hogy a kultuszminiszter úr minden előzetes tárgyalás, sőt megkérdezésünk nélkül 1922. évi

március 1-től számítandólag a kolozsvári ref. teológiai fakultáson és akadémiánkon *románnyelvi és irodalmi tanszéket szervezett*, melynek előadó tanárát nemcsak hogy ő nevezi ki és fizeti, hanem kizárólag a saját hatásköre alatt is tartja. És tényleg ki is nevezte e tanszékre dr. *Jonescu* Péter miniszteri tanácsos urat. Bármennyire megnyugtató volt ránk nézve a miniszteri tanácsos úr személye és kiváló tanári képzettsége, mégis egyes elvi kérdések tisztázása előtt, első jelentkezése alkalmával, március 13-án, őt nem vezethettük be állásába; ezt csak március 27-én tehettük meg. A miniszteri tanácsos urat azonban berendelték szolgálattételre Bukarestbe a kultuszminiszteriumba s így a románnyelv tanításával továbbra is Palffy Márton tanár bizatott meg.

Amit korábban megkezdettünk, hogy negyedéves növendékeink *tanítói oklevelet* is szerezhessenek, azt folytattuk és pedig sikerrel e tanévben. Tanítóképzésben ifjainkat ez évben is *Pálmai* Lenke tanítóképzőintézeti igazgatónő volt szíves részesíteni. Valóban nem hálálhatjuk meg azt az önfeláldozó és lelkes munkálkodását, melyet e téren ifjaink érdekében kifejtett. Így a Marianumban levő róm. kath. tanítóképzőben e tanévben négy növendékünk tanítóképesítő oklevelet szerzett és pedig mindenik általános *jeles* eredménnyel. E növendékek: Lőrinczy Dénes, aki szeptember 14-én, Gál Gyula, Máthé Sándor és Pataki András, akik julius 19-én vizsgáztak. Lőrinczy Dénes oklevelének nem tudtuk *államérvényességét* megszerezni, de már a három utóbbi teljes, szabályszerű vizsgálat kiállása után, *államérvényes* tanítói oklevéllel rendelkezik. Megtettük egyúttal az intézkedést arra, hogy — ha valami meg nem akadályoz — jövőre összes növendékeink *államérvényes* tanítói oklevelet szerezhessenek és pedig nem a negyedik, hanem a harmadik évfolyam végeztével.

Megkezdettük e tanévben akadémiánkon az unitárius *kántorképzést* is. E tekintetben igazgatóságunk előterjesztésére e tanévre, ideiglenes jelleggel, a papnövendékekre vonatkozólag az E. K. Tanács egy szabályzatot hagyott jóvá. Ennek alapján kántorképesítő vizsgát tettek junius 11-én Gál Gyula és Pataki András mindketten énekből és orgonázásból *jeles* eredménnyel. Az E. K. Tanács kiterjesztette e szabályzatot egy későbbi intézkedésével az *okleveles tanítójelöltekre*, sőt *tanítókra* is. Ez alapon junius 21-én kántorképesítőt tettek Ajtay József és Boros Mózes okl. tanítójelöltek, mindketten énekből *jó* és orgonázásból *elégséges* eredménnyel.

Kántorképzés tekintetéből három képezdei növendék kért enge-

délyt, hogy akadémiai helyiségünkben képezhessék magukat kántori gyakorlatokban.

Az igazgatósági jegyzőséget és az ifjusági önképzőköri védnökséget dr. Kis Elek és a könyvtárnokságot Gálfi Lőrinc tanárok végezték.

Akadémiánk elhelyezése, tekintettel különösen a hallgatók megszaporodott létszámára, sem egészségi, sem tanulmányi szempontból, nem felel meg a kívánalmaknak. E tekintetben gyökeres változtatásra van szükség, mert, bár igyekeztünk a kollégiumi igazgatóság és a főhatóság erkölcsi és anyagi támogatásával helyiségeink hátrányain enyhíteni, a mult télen mégis két ízben már attól kellett tartanunk, hogy kénytelenek leszünk növendékeinket az intézetből hazabocsátani. Egyfelől az intézeti orvos éberségének és méltánylást érdemlő lelkiismeretességének, másfelől növendékeink öntudatos engedelmességének és a *magadon segíts* elve gyakorlásának tulajdonítható, hogy az intézet bezárása nem történt meg.

Mind a tanárok, mind az akadémia és közvetve a hallgatók anyagi helyzetén is enyhített az *államsegély*, mely fedezte egyfelől a rendes tanárok javadalmát, másfelől a helyiségek dologi és bizonyos mértékben a hallgatók ellátási szükségleteit is.

Második félévünket a gimnáziumi szünet és fűtés hiánya miatt február 1 helyett 6-án kezdhettük meg. Azonban a nehézségek és akadályok mellett is a tanítás és tanulás rendes mederben folyt. Az előző évi mulasztásokat, melyek az egyetem megszünése miatt álltak elő, növendékeink ez évben teljesen pótolták, úgy, hogy — mint előbb említettem, — jövőre előreláthatólag a rendes kerékvágásban haladhatunk. *Kollokviumok* idejéül az I. félévben jan. 11—25; a II. félévben május 22 és jun. 12. napjait tűztük ki. A hallgatók kollokviumaikat rendes időben elvégezték, kivéve egy tanulót egy tárgyból, kit ebben betegség akadályozott meg.

A hallgatók szorgalma és munkálkodása megfelelő; magaviseletük jó, egészségi állapotuk változó volt.

Az előadások szeptember 12-től május 20-ig tartottak. Szünidők voltak: Karácsonyra december 17-től január 10-ig; husvétra április 8—23-ig; pünkösdre május 27-től junius 7-ig. Volt négy dékáni szünnap.

Az évzáró ünnepet junius 15-én tartottuk meg.

Alapvizsgálatot tartottunk dec. 22-én, amikor Pálfiy Árpád tett vizsgát általános *elégséges* eredménynyel, továbbá junius 16-án,

amikor alapvizsgát tettek: Barabás Miklós és Benczédi Domokos általános *elégséges*, Lőrinczi László *jó* és Benczédi Ferenc, Dobai István, Szent-Iványi Sándor *jeles* eredménynyel.

Szakvizsgálatot tartottunk junius 28-án, amikor lelkészképesítő oklevelet nyertek Gál Gyula, Máthé Sándor és Pataki András, mindnyájan jó eredménynyel.

A jövő évi szakvizsgálatra házi írásbeli dolgozatul kitüztük *Balázs Ferenc*-nek: 1. A túlvilági életről való felfogások ősi formái, 2. A Páli Teológia főjellemvonásai; *Máthé Zsigmond*-nak: 1. Jáhvé nemzeti Isten és a jézusi atya értelmezése és egybevetése, 2. Horváth Ferenc apologiájának ismertetése és bírálata; *Pál Tamás*-nak: 1. Péter I. levelének teológiája, 2. A bűn és a megváltás lényege; *Pálffy Albert*-nek: 1. A vallás és erkölcs viszonya, 2. Temetési szokásaink és a lelkész szerepe; *Pálffy Árpád*-nak: 1. Az apokaliptikus irodalom, 2. Az újtestamentum viszonya az ótestamentumhoz.

A hallgatók létszáma e tanévben 25 volt, kettő közülök magántanuló. Nevek a következők: Gál Gyula, Máthé Sándor, Pataki András, negyedévesek; Balázs Ferenc, Máthé Zsigmond, Pál Tamás, Pálffy Albert, Pálffy Árpád harmadévesek; Barabás Miklós, Benczédi Domokos, Benczédi Ferenc, Dobai István, Lőrinczi László, Szent-Iványi Sándor másodévesek; Benedek János, Biró Izsák, Czupor István, Fülöp Zoltán, Kádár Lajos, Lőrinczy Géza, Lőrinczi József, Pál Dénes, Simó Benedek, Ürmösi Jenő és Boros Jenő elsőévesek.

A lelkészjelöltek közül elhelyezkedett ez évben; Kovács Béla iklandi és Pataki András várfalvi lelkésznek. Alkalmazás nélkül vannak: Vincze Lajos és Kozma Béla és az új lelkészjelöltek közül Gál Gyula és Máthé Sándor.

Lelkészhelyettesi szolgálatot teljesített Marosvásárhelyen 4 hónapon át Szent-Iványi Sándor lelkésznövendék. A kolozsvári templomban *a hétköznapi és vasárnap délutáni* istentiszteleteket a hallgatók végezték, valamint a főgimnáziumban a vallástanár felügyelete mellett, *a vasárnapi iskolai oktatást,* illetőleg ifjúsági istentiszteletet is.

A legációk száma lelkészeink és egyházközségeink meleg érdeklődése folytán, tetemesen emelkedett; mindhárom sátoros ünnep alkalmával 23 volt. Nehezítette ez évben is a pünkösti legációba menést az, hogy míg a többi alkalmakra sikerült a hallgatók részére

kedvezményes vasúti jegyet kapnunk, addig pünkösdre ezt nélkülözni voltak kénytelenek. Köszönet azonban az illető egyházközségeknek és előljáróiknak, mindenütt igyekeztek növendékeinket kárpótolni. Hogy ily nehézséggel ne kelljen tovább küzdenünk: lépéseket tettünk, hogy hallgatóink arcképes útazási igazolványt kapjanak s ezt a tanév végére meg is kaptuk.

Egyházi főhatóságunk megküldte az utrechti egyetemnek a *Bernardinum ösztöndíjra* vonatkozó szabályzatát. Figyelemmel fogunk lenni, hogy mikor a pályázati feltételeknek megfelelő növendékünk lesz, lépéseket tegyünk egy ösztöndíjnak a megnyerésére.

Nem hagyhatjuk felemlítés nélkül azt, hogy a Teol. Akad. ifjak 1922. okt. 29-én úgy anyagilag, mint erkölcsileg szépen sikerült táncmulatságot rendeztek. Ennek tiszta jövedelmét segélyezésekre használták fel. Sikerült így egyfelől konviktusi tartozásaikból tetemes összeget lefizetnünk, másfelől ruházati szükségleteiken segítenünk. Dékán nyilvánosan kifejezte nem egyszer azt a fájdalmát és csodálkozását, hogy lelkészeink legtöbbje, akik bizonyára nem kevesebb jótéteményt élveztek az intézettől, mint a jelenlegiek, tudnak adni és pedig többen tetemes összegeket más célokra, de arról az intézetről, mely őket kenyérkeresethez és társadalmi álláshoz juttatta, csak kevesen emlékeznek meg. A táncmulatság alkalmával örömmel győződtünk meg, hogy nemcsak egyes érdemes lelkészünk kész áldozni ifjaink neveltetése érdekében, hanem világi embereink is hathatós támogatással állanak mellettük. Betelt rajtunk: „zörgessetek és megnyíttatik.“

A külföldi akadémiák közül a manchesteri Home missionary College-al sikerült e tanévben az összeköttetést felvennünk s az egyházi főhatóság ez évre kiküldte oda Lőrinczy Dénes papjelöltet. Részére az alapítványt kezelő bizottság az ösztöndíjon kívül 50 fontot küldött útiköltségre is.

Az akadémia internátusában 23 növendék lakott. Internátusi felügyelők voltak felváltva Pataki András, Gál Gyula és Máthé Sándor negyedéves hallgatók. A növendékek internátusi díjait az egyházi főhatóság fedezte. A kollégiumi konviktusban 22 növendék étkezett.

Az ifjúság önképzőköri működéséről és önmíveléséről külön, alább lesz beszámolás. Nem hagyhatjuk azonban megjegyzés nélkül azt, hogy az előző években a hallgatók közül többen vettek ki könyveket az ifj. önképzőkör könyvtárából s azokat nem igyekeztek

visszatéríteni. Dékán többszöri felszólítása is egyeseknél hiábavalónak bizonyúlván, kénytelenek voltunk, hogy a különben is szegényes könyvtár jobban el ne szegényedjék, az Egyházi főhatóság útján, ügyvédhez fordulni, hogy törvényes úton szerezzük vissza a könyvtár könyveit.

Teológiai szakkönyvtárunkat ez évben kevéssel tudtuk gyarapítani. A könyvtár újabb elrendezésése és a hiányok megállapítása még munkában van.

Akadémiánk javára e tanévben szőkefalvi lelkész, Mátyus Gergely és neje tettek *alapítványt*. A gyermeki kegyeletes érzésről s az intézet iránti nemes érdeklődésről tanuskodó ajándékozó levél a következő:

Ajándékozó-levél,

mely szerint szőkefalvi unitárius lelkész, Mátyus Gergely, ki született Székelykálban s neje Süközdi Margit, ki született Isaszegen, megboldogult felejthetetlen drága jó anyjuk, Székelykáli Mátyus Ferencné szül. Dobos Ágnes emlékére 500 Leu, azaz Ötszáz Leu alapítványt tesz a Magyar Unitárius Egyházhoz. Ezen összeg kamatainak kétharmada húsz éven keresztül a tőkéhez csatoltassék, egyharmada pedig minden évben marosszéki vagy udvarhelyszéki (első helyen marosszéki) legjobb magaviseletű és szorgalmú tiszta székely szülőktől származott, negyedévet végzett papnövendékeknek adassék.

Húsz év elteltével egyharmad csatoltassék a tőkéhez és kétharmad adassék ki. Csekély összeg ma s drága jó anyánk emléke nagyobb alapítványra volna érdemes, de ép a nehéz helyzet nem enged nagyobb tételére. De nehogy a kis összeg értéke kigúnyolással fogadtassék ifjaitól, mert talán idővel még nagy lehet s különben is a belsőemberek mindvégig való önzetlen tisztelőjének emlékére van téve s tán szomorúság érné hamvait a tisztelt személyekben való csalatkozásában.

Szőkefalva, 1921 október hó 26-án.

Mátyus Gergelyné sz. Süközd Margit,
Mátyus Gergely s. k.,
unitárius lelkész.

A hallgatók tanulmányi és segélyezési alapjára a tanévben adományoztak: a Magyar Leszámítoló és Pénzváltó Bank 100 leu, az Erdélyrészi Magyar Jelzálog- és Hitelbank 100 leu, a buffalói

egyházközség Csiki Gábor útján 4176 leu, Nagy Pálné sz. György Rozália 250 leu, a Hangya szövetkezet 3000 leu. A nővédelmi hivatal útján kedvezményes áron tudott több hallgató vásárolni cipőt és fehérneműt.

A hallgatók részére könyvet vásároltak és adományoztak a dr. Tóth György munkáiból: Pálmai Lenke úrnő 8 drbot 460 Leu, Kereskedelmi Bank 1 drbot 45 leu, Lőrincz és Tóth cég 3 drbot 135 leu, Nagy Lászlóné sz. Betegh Margit 1 drbot 45 leu, együtt 685 leu értékben.

Az Erdélyi Múzeum-Egylet Kelemen Lajos tanár úr közbejárására 3 drb. könyvet ajándékozott *Manu törvényeiből* a tanári, az ifjúsági és a szemináriumi könyvtár javára és *Évkönyveiből* egy példányt a tanári könyvtár javára. Az E. K. Tanács pedig a Kosutányi: *Egyházjogtanából* 8 példányt a III. és IV. éves hallgatók részére s ezenkívül az egyház által kiadott munkákból 1—1 példányt az ifjúsági könyvtár részére.

A dékán kezelése alatt álló alapok állapota év végén a következő:

1. A hallgatókat segítőalap . .	9759	Leu	88 bani,
2. Teológiai tanárok alapja . .	78	„	— „
3. Konviktusi segélyalap . . .	22	„	45 „
4. Pályadíjak	400	„	— „

2. Az Akadémia előljárósága és tanári kara.

Az Akadémia fenntartó hatósága a Magyar Unitárius Egyház, amely felügyeleti, törvényhozási és igazgatási jogát az egyházi főtanács, az egyházi képviselőtanács, a püspök és egyházi főgondnokok által gyakorolja. A közvetlen igazgatást az intézet vizsgálóbizottsága, igazgatósága és dékánja végzik.

a) A vizsgáló-bizottság.

Elnöke a püspök, akadályoztatása esetén az egyházi főjegyző.

Tagjai: 1. az iskolai felügyelő gondnokok: dr. Költő Gábor volt táblabíró, dr. Szentiványi József földbirtokos; 2. az intézet tanárai; 3. középiskolai vallástanár vizsgálatnál a kollégium igazgatója; 4. az E. K. Tanács által kiküldött három vizsgálóbiztos, dr. Gál Kelemen, Vári Albert és Gyulay Árpád egyházi tanácsosok; előadó és jegyző Csifó Salamon dékán.

b) Az igazgatóság.

Elnök az Akadémia felügyelő gondnoka, előadó Csifó Salamon dékán, a jegyzőséget ez évben dr. Kiss Elek tanár végezte; bizottsági tagok: az intézet tanárai és a kollégium igazgatója.

c) A tanári kar.

1. Dr. *Boros György*, a rendszeres teológiai szakcsoport rendes tanára.

2. *Csifó Salamon*, az egyháztörténelem és egyházjog rendes tanára, az akadémia dékánja.

3. *Gálfi Lőrinc*, az újtestamentumi teológiai szakcsoport rendes tanára.

4. *Dr. Kiss Elek*, az ó-testamentumi teológiai szakcsoport rendes tanára.

5. *Ütő Lajos*, a kolozsvári egyházközség igazgató-tanítója és énekvezére, az éneklés és orgonázás óraadó tanára.

6. *Dr. Varga Béla*, főgimnáziumi r. tanár, az akadémián a bölcsészettörténelem óraadó tanára.

7. *Dr. Jonescu Péter*, miniszteri tanácsos, a románnyelv és irodalom tanára; berendelve szolgálattételre a miniszteriumba.

8. *Dr. Várady Aurél*, ügyvéd, egyházi tanácsos, az akadémián a jogi tanulmányok óraadó tanára.

9. *Dr. Gál Kelemen*, kollégiumi igazgató, a németnyelv óraadó tanára.

10. *Vári Albert*, főgimnáziumi vallástanár, a II. félévben a szónoklattan és egyházszertartástan óraadó tanára.

11. *László Gyula*, főgimn. tornatanár, az akadémián a testgyakorlat óraadó tanára.

12. *Pálffy Márton*, főgimnáziumi rendes tanár, a románnyelv h. óraadó tanára.

13. *Dr. Páter Béla*, gazdasági akadémiai volt igazgató, r. tanár, a gyógynövények termelése és kezelésének óraadó tanára.

14. *Ritter Gusztáv*, gazdasági akadémiai tanár, a kertészet óraadó tanára.

15. *Pálmai Lenke*, képezdei igazgató, a neveléstan és módszertan óraadó tanára.

3. Előadott tárgyak.

a) Az első és második évfolyamnak együtt.

1. *Egyháztörténelem* heti három órán, tanár Csifó Salamon.
2. *Egyháztörténelmi szeminárium* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
3. *Bevezetés az újtestamentumba* heti két órán, tanár Gálfi Lőrinc.
4. *Újtestamentumi szeminárium* heti egy órán, tanár Gálfi Lőrinc.
5. *Az ótestamentum teológiája* heti két órán, tanár dr. Kiss Elek.
6. *Ótestamentumi szeminárium* heti egy órán, tanár dr. Kiss Elek.

b) Az első évfolyamnak külön.

1. *Szónoklattan* heti egy órán, első félévben tanár Csifó Salamon, a másodikban Vári Albert.
2. *Angolnyelv* heti két órán, tanár dr. Kiss Elek.
3. *Hébernyelv* heti két órán, tanár dr. Kiss Elek.

c) A második évfolyamnak külön.

1. *Ótestamentumi bibliai magyarázás* heti két órán, tanár dr. Kiss Elek.
2. *Angolnyelv* heti két órán, tanár Gálfi Lőrinc.

d) A harmadik és negyedik évfolyamnak együtt.

1. *Erkölcstan* heti két órán, tanár dr. Boros György.
2. *Vallásbölcsészet* heti 3 órán, tanár dr. Boros György.
3. *Egyházjogtan* heti két órán, tanár Csifó Salamon.
4. *Egyházjogi szeminárium* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
5. *Egyházszertartástan* heti egy órán, tanár az I. félévben Csifó Salamon, a II.-ban Vári Albert.
6. *Lelkészi közigazgatási ügyvitel* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
7. *Ujtestamentumi bibliai magyarázás* heti három órán, tanár Gálfi Lőrinc.
8. *Hitvallások története* heti két órán, tanár Gálfi Lőrinc.

9. *A vallástanítás története és módszere* heti egy órán, tanár dr. Kiss Elek.

10. *Jogi tanulmányok* heti egy órán, tanár dr. Várady Aurél.

11. *Vallásbölcsészeti szeminárium* heti egy órán, tanár dr. Boros György.

12. *Angolnyelv* heti két órán, tanár dr. Boros György.

13. *Gyógynövények kezelése* heti két órán, tanár dr. Páter Béla.

14. *Kertészet* heti két órán, tanár Ritter Gusztáv.

e) Az első, második és harmadik évfolyamnak külön.

1. *Bölcsészettörténelem* heti két órán, tanár dr. Varga Béla.

2. *Előadások a neveléstudomány köréből* heti két órán, tanár dr. Kiss Elek.

f) Mindenik évfolyamnak együtt.

1. *Németnyelv* heti két órán, tanár dr. Gál Kelemen.
2. *Szónoklati gyakorlatok* heti egy órán, tanár Csifó Salamon.
3. *Testgyakorlat* heti két órán, tanár László Gyula.
4. *Ének és orgonázás* heti három órán, tanár Ütő Lajos.
5. *Románnyelv* heti két órán, tanár Pálffy Márton.

g) A Marianumban külön a negyedik évfolyamosoknak.

A tanítóképzői tárgyak heti négy órán, tanár Pálmai Lenke.

4. Az ifj. Önképzőkör jelentése.

Elnöki beszámoló az Unitárius Teológia Akadémia ifjúsági önképző körének 1921/22. isk. évi működéséről.

Jelentésemet a teológiai Önképzőkör ez évi működéséről röviden az alábbiakban foglalom össze:

Megalakultunk szept. 14-én a következő tisztikarral: Elnök: Balázs Ferenc, alelnök: Mathé Zsigmond, jegyző az I. félévben Pálffy Albert, a II-ikban Kádár Lajos, szerkesztő az I. félévben Dobai István, a II-ikban Pál Tamás, pénztáros: Benczédi Ferenc, könyvtáros: Lőrinczy László, laptáros: Pálffy Árpád. Két szo ásossá vált állást alapszabályszerűleg rendszeresítettünk és így ellenőrnek megválasztattak az I. félévben Pál Tamás, a II.-ikban Pálffy Albert; segédkönyvtárosnak (mindig elsőéves) az I. félévben Kádár

Lajos, a II-ikban Fülüp Zoltán. Védnökünk egész évben dr. Kiss Elek volt, akinek támogató munkájáért nagy köszönettel tartozunk.

Összesen 33 ülést tartottunk. Ebből rendes volt 23, rendkívüli 6 és díszgyűlés 4. A különböző irányok gyűléseinken így oszlottak meg: Tudományos és szépirodalmi (vers, novella) fölolvasás, szabadelőadás a két félévben összesen 19 volt. Tartották: Balázs Ferenc (5), Barabás Miklós (4), Dobai István (3), Szent-Iványi Sándor (2), Pataki András (1), Pálffy Árpád (1), Máthé Zsigmond (1), Benczédi Ferenc (1), Kádár Lajos (1). Szavaltak összesen 14-szer. És pedig: Benczédi Ferenc (3), Lőrinczy Géza (3), Szent-Iványi Sándor (2), Máthé Sándor (2), Balázs Ferenc (1), Pál Dénes (1), Bíró Izsák (1), Simó Benedek (1). Dobai István és Szent-Iványi Sándor dialógot, Lőrinczy László monológot adtak elő. Balázs Ferenc a Dobai István szövegére eredeti zeneszerzeményt írt négy szólamra, amelyet Pálffy Árpád, Lőrinczy László, Ürmösi Jenő és Barabás Miklós adtak elő. Zenében ez az év aránylag gazdagot nyújtott: Pálffy Árpád és Balázs Ferenc énekszólókkal, Ürmösi Jenő hegedűjátékkal 6-szor szerepelt; harmóniumon Balázs Ferenc és Lőrinczy László kísértek. Nagyon megtisztelő volt a Székely Zsigmond és a Cs. Papp József vendégszereplése. A nemes szónoki versenyben részt vettek: Máthé Sándor, Máthé Zsigmond, Benczédi Ferenc, Kádár Lajos és Lőrinczy Géza; győztese Máthé Sándor lett. A nemes szavaló-verseny nem érte el a bírálók ítélete szerint a kellő nívót. Vita-ülés egy volt: előadott Balazs Ferenc. Jakab Géza, mint a gimnáziumi Kriza-önképzőkör elnöke, verseket olvasott föl. (Itt említem meg, hogy viszont Balázs Ferenc a Kriza-önképző kör egyik ülésén olvasott fel tanulmányt.) Eltekintve attól, hogy a kör 24 tagja közül még mindig csak 1 szerepelt, ez a működés arányában igen erős teljesítmény. Díszgyűléseink közül kettő nyilvános volt a kollégium dísztermében nagyszámú közönség részvételével és igen szép erkölcsi és anyagi siker mellett. Díszgyűléseinken vendégszerepelt: Ütő Mancika és Engel Pál.

Az önképzőköri esztendő ezenkívül igen gazdag volt egyéb mozgalmakban. Külsőleg mindenesetre a legjelentősebb volt az október 29-én, a főtanácsi ülésekkel kapcsolatban megrendezett teológus bál, amely teológiánk történetében az első. Sokat köszönhettünk a büfé rendezésében tevékenyen résztvett unitárius úrasszonyoknak és teológiai tanárainknak, azonkívül a vendégszereplő íróknak és művészeknek. A bál a szezon egyik legsikerültebb mulatsága volt. Tiszta

jövedelméből a tagok konviktusi és ruházati segélyezésére szép összeget fordíthattunk; ezenkívül könyveket vásároltunk mintegy 500 leu értékben. Legalább 200 leu állandó tőkével segélyalapot létesítettünk. A kölcsön-alapot 1000 leu-val szaporítottuk.

A bál jelentőségét messze fölülhaladta az az akció, amelyet önképzőkörünk az első félév végén, januárban indított meg. Fölkért mintegy 14 vidéki unitárius lelkészt, hogy Kolozsvárra bejövén, bizonyos kérdésekről, amelyek a ma kérdései s a modern unitárizmusra vonatkoznak, előadást tartsanak. A közreműködést egy kivételével mindnyájan megigérték, azonban az előadást csak ötön tarthatták meg. Még pedig márc. 4-én *Kovács* Lajos brassói lelkész e kérdésről; milyennek képzelem a mai unitárius papot? Márc. 27-én *Árkosi* Tamás fogarasi lelkész a modern unitárizmusról; márc. 29-én *Taar* Géza nagyajtai lelkész a különböző felekezetű nép hitének különbségeiről, egyformaságairól beszélt azzal kapcsolatban, hogy lehet-e a népből kifejleszteni modern unitárizmust; ápr. 27-én *Ajtai* János homoródalmási lelkész a lelkészi *gondviselésről* (cura pastralis); máj. 10-én *Ürmösi* József homoródszentpáli lelkész a népnevelésről tartott előadást, amelyek után a lelkész és a hallgatók közt megbeszélés, vita fejlődött ki. Ezen előadások nagy hatással voltak reánk s erősen fokozták munkakedvünket és lelkészi hivatásérzetünket.

A kör a második félév elején bibliográfiai bizottságot küldött ki önálló hatáskörrel. (Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor). E bizottság az esti órákban 5 külön könyvismertetési előadást rendezett, mely alkalmakkor Balázs Ferenc és Szent-Iványi Sándor erdélyi íróink (Ady, Nyirő, Reményik, Paál) műveiből olvastak föl rövid ismertetések keretében. Ezenkívül meghívtak és bevezettek négy kolozsvári írót az önképzőköri tagok közé, kikkel különböző irodalmi és tudományos kérdésekről beszélgettünk el. Szóbakerült az erdélyi magyar irodalom (Reményik Sándor, Nyirő József); a székely és magyar kérdés, az iskolaügy (Paál Árpád dr.); és a mihoanalizis (Kádár Imre). Igen értékes benyomásokkal gazdagodtunk.

A könyvtár ez évben ajándékozás útján 85 kötettel, vétel útján 15 kötettel gyarapodott. Egyet a füzettárból tettünk át. Könyveket ajándékoztak: Erd. Múzeum Egylet 50 drb., E. K. Tanács 30 drb., Teol. Igazgatóság 2 drb., Lőrinczy Dénes 1 drb., dr. Kiss Ernő 1 drb., dr. M. Lachlan 1 drb. A következő folyóiratokat járattuk: Unitárius Közlöny, Unitárius Szószék, Keresztény Magvető,

Ellenzék, Vasárnap, Magyar Nép, Előre. Manchesteri Missionary College h llg tóival több barátságos levelet váltottunk. Régi hátrálékokból és új gyarapításokból te.emes kölcsön-alapot (2564·18) létesítettünk, amelynek nagy hasznát vettük. Szabályzatát elkészítettük Gimnáziumunk Kriza-önképzőkörével fölvettük a szorosabb kapcsolatot. Tagjaink közül többen (Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor, Dobai István) különböző irodalmi lapokban elismert működést fejtettek ki, ezenkivül tevékeny részt vettek egy ifjusági lap, az *Előre* szerkesztésében.

Hét pályázatot tűztünk ki; ezek közül azonban csak kettőre érkezett pályamunka. Balázs András sinfalvi lelkész által adományozott 50 leura husvéti imát kellett írni, négy pályázó közül nyert Balázs Ferenc. E tételre: a nagy háború irodalma valláserkölcsi nézőpontból (100 leu) Szent-Iványi Sándor pályázott, ki azt meg is nyerte.

Önképzőkörünk vagyoni állapota a következő:

Közalap: Hadikölcsön-kötvényben 550 leu; takarékpénztári betétben 23·31 leu; Könyvtári célokra külön kezelve készpénzben 1013 leu; folyó évi készpénzmaradvány 361·53 leu; ez összesen *1948·44 leu.*

Kölcsönalap: lelkészjelölteknél levő tartozások 305·67 leu; készpénz és tagoknál levő tartozások 2258·51 leu; ez összesen *2564·18 leu.*

Mózes András alap: Hadikölcsön-kötvényben 50 leu; takarékpénztári betétben 34·85 leu; ez összesen *84·85 leu.*

Pályadíj-alap: Hadikölcsön-kötvényben 800 leu; takarékpénztári betétben 19 leu; ez összesen *819 leu.*

Az 1915-ben fölszentelt papok alapja: Hadikölcsön-kötvényben 150 leu; takarékpénztári betétben 17·50 leu; ez összesen *167·50 leu.*

Segély-alap: készpénzvagyona *637 leu.*

A kör összes vagyona tehát *6220·97 leu;* ebből negyedfélezer készpénz és takarékbetét; hadikölcsönben 1550 leunk van.

Ime ezekben számoltam be az önképzőköri esztendőnk főbb eredményeiről.

Balázs Ferenc
elnök.

5. Segélyezés, jutalmak és pályadíjak.

A dékán kezelése alatti „hallgatókat segítő alap"-ból e tanévben segélyezés nem volt, mert a szükségleteket a hallgatók által táncm latsag útján szerzett jövedelmek, az egyházi főhatóság, a tanulók segélyalapja és egyes nemes adományok fedezték.

Az egyes adományokat már fentebb megemlítettem az internátusi költségekkel együtt.

Konviktusi kedvezményt élveztek ez évben: Gál Gyula, Máthé Sándor 665—665, Pataki András 105 leut; Balázs Ferenc, Máthé Zsigmond, Pál Tamás, Pálffy Árpád 525—525 leut; Lőrinczi László, Barabás Miklós, Benczédi Domokos 350—350 leut; Dobai István, Benczédi Ferenc, és Szent-Iványi Sándor 525—525 leut; Benedek János, Biró Izsák, Csupor István, Fülöp Zoltán, Kádár Lajos, Lőrinczy Géza, Lőrinczy József, Pál Dénes, Simó Benedek 350—350 leut. Az évi kedvezmény együtt 9310 leu. Ezenkívül a hátralékok törlesztésére adott az egyházi főhatóság külön 2748 leut, így az egyháztól nyert konviktusi kedvezmény 12058 leu.

Saját segélyforrásaiból segélyezésre fordított az ifjúság 12630 leut.

A Tibáld József és neje alapítvány évi kamata a konviktusi kedvezményekbe van számítva.

Legációkból a három ünnepen bevettek a hallgatók összesen 20.728 leut, magántanításért évfolyamán 20.600 leut.

1. *A murányi Farkas Sándor és neje Bányai Ágnes-alap* kamatai az E. K. Tanács intézkedése következtében az alaptőkéhez csatoltatnak.

2. *A Székely László-alapitvány* kamatából 25 leu tűzetett ki azon hallgató részére, *aki pályája iránt legnagyobb szeretetet, legnagyobb munkásságot és legiobb erkölcsi magaviseletet tanúsit.* E jutalmat nyerte Máthé Sándor negyedéves hallgató.

3. A *Székely László*-alap kamataiból 25 leu pályadíj tűzetett ki: „Az unitárius templomi istentisztelet jelen formájában mennyire felel meg az új igényeknek és mik a kivánni valók?" című pályatételre irandó tanúlmány jutalmazására. Pályamunka nem érkezett.

4. A *Hadházy József* és neje Kele Ida-alapból az ösztöndíj nem volt kiadható, mert illetékes folyamodás nem érkezett be.

5. A *Paget Olivér*-alapból angol pályázaton 25 leu pályadíjat nyert Szentiványi Sándor II. éves hallgató.

6. *Lőrinczy Domokos* kissolymosi lelkész úr 40 leu pályadíjat

tűzött ki húsvéti beszéd írására. A beszéd alapigéje adva volt: I. Ján. V. 4. „Ami Istentől született, legyőzi a világot.“ Érkezett két pályamű. Csifó Salamon és dr. Kiss Elek tanárok bírálata alapján a 40 leu jutalmat nyerte „Húsvét a gonoszok büntetése“ jeligés mű írója, Dobai István II. éves hallgató. Dícséretben részesült a „Hit“ jeligés mű írója: Balázs Ferenc III. éves hallgató.

7. *Péter Sándor* székelymuzsnai lelkész úr 45 L 50 bani pályadíjat tűzött ki e tételre: Irandó egy úrvacsorai ágenda megfelelő imákkal, melyben az úrvacsora szerezetésének jellege legyen feltüntetve és kidomborítva. Érkezett egy pályamű „A hit boldogit“ jeligével. Csifó Salamon és dr. Kiss Elek tanárok együttes bírálata alapján a 40 L 50 bani jutalmat nyerte a mű írója, Lőrinczy Géza I. éves hallgató.

8. *Deák Miklós* székelyszentmihályi lelkész úr négy 50—50 leus pályadíjat tűzött ki négy pályatételre. Ezek közül a) írandó egy halotti oráció az utolsó 48-as honvéd felett. Érkezett két pályamunka, egyiknek jeligéje: „1848“, a másiknak: „Ne gyűlöld ellenségedet, hanem szeresd nemzetedet“. E művek közt Csitó Salamon és dr. Kiss Elek tanárok együttes bírálata szerint, a pályadíj megosztandó. Az előbbi mű írója Lőrinczy Géza I. éves, az utóbbié Benczédi Ferenc II. éves hallgató, akik 25—25 leu díjat kaptak; b) írandó volt egy értekezés e címen: „Tanítói hivatal az őskeresztény egyházban.“ Érkezett egy pályamű „Ha munkánkban megtaláltuk az értéket, akkor hiába minden rágalom“ jeligével. Csifó Salamon és dr. Kiss Elek tanárok egybehangzó bírálata szerint az 50 Leu pályadíjat nyerte Benczédi Ferenc II. éves hallgató. c) Irandó volt egy tanulmány e címen: „A vallásoktatás kérdése Rousseau „Emil“-jében“. Érkezett egy pályamű: „A mozgás: élet; a megállás: „halál“ jeligével. Csifó Salamon és Dr. Kiss Elek tanárok egybehangzó bírálata szerint e mű írója: Benczédi Ferenc II. éves hallgató nyerte az 50 L díjat. d) Irandó volt egy történelmi ismertetés e címen: „Az 1910. évi négyszázados zsinatunk történelmi ismertetése“. Díja 50 L. Pályamunka nem érkezett.

9. A Teol. Akad. igazgatósága 250—250 Leus pályadíjat tűzött ki a következő négy tételre:

a) „Hit és megváltás“ címen egy tanulmányra. Pályamű nem érkezett.

b) „A Pentateuchban található társadalmi törvények rendszeres előadása“ címen írandó tanulmányra. Érkezett egy pályamű „Mó-

zes“ jeligével. Dr. Kiss Elek szaktanár volt az egyik bíráló, a másik dr. Boros György. A jutalom összegére vonatkozólag eltértek egymástól; ezért dékán kiadta e művet egy harmadik bírálónak: Gálfi Lőrincz tanárnak. Mivel a bírálók egybehangzó véleménye szerint a mű pályadíjra nem, de szorgalmi díjra érdemes, az igazgatóság szavazattöbbséggel a szorgalmi díj összegét 200 Leuban állapította meg. Kapta Szent-Iványi Sándor II. éves hallgató.

c) Irandó volt egy tanúlmány „Jézus Erkölcstana“ címen. Érkezett egy pályamű. Jeligéje: „Keselyű“. E munkáról Gálfi Lőrincz és Dr. Boros György tanárok adtak bírálatot. Mivel a pályamű jutalmat nem, azonban szorgalmi díjat érdemel, az igazgatóság, tekintettel a bírálók azon egybehangzó véleményére, hogy író a munkában az erkölcstanra vonatkozólag sok önálló gondolatot mutat s versenytárs nélkül áll, a szorgalmi díjat szavazattöbbséggel 200 Leuban állapította meg. E díjat kapta Balázs Ferenc III. éves hallgató.

d) Tanulmány volt írandó e címen: „Augustinus Confessió“-jának ismertetése és bírálata.“ Érkezett egy pályamű. Jeligéje: „Munka-közben születik meg a munkakedv.“ Csifó Salamon és Dr. Kiss Elek tanárok egybehangzó bírálata szerint a munka érdemes a pályadíjra. A 250 Leu pályadíjat kapta Dobai István II. éves hallgató.

8. *A britt és külföldi unitárius társulat és a Manchester New College* együttes 100 font sterling évi ösztöndíját ez évben senki sem élvezte. A jövő tanévre sem küldhetünk erre senkit.

9. *Ezerévnek emlékalapja* című alapítvány évi kamatát, mely arra a célra szolgál, hogy papjelölteink legalább egy évre németországi egyetemekre mehessenek bővebb teológiai tanulmányozásra, ez évben senki sem élvezte.

10. *„Sharpe Hungarian Scholarship“* ösztöndíj alapítvány. Ezt *Sharpe Emilia* angol kisasszony tette abból a célból, hogy ifjaink, főleg azok, akik gyakorlati lelkészi pályára készülnek, annak kamatából évenként 110 font sterlinget élvezhessenek Manchester városban, az „Unitarian Home missionary College“-ban legalább is egy évi tanulmányozás alatt. Ez alapítvány kamatát e tanévben Lőrinczy Dénes papjelölt élvezte s a jövő tanévben is ő marad ez ösztöndíj élvezetében.

6. Pályázati hirdetések és tudnivalók az 1922—23. tanévre.

1. A Székely László-alap kamataiból 25 leu jutalom tűzetik ki a következő pályatételre írandó tanulmány megjutalmazására. A konfirmációi oktatás fontossága.

2. A Székely László alapítvány kamataiból a tanév bezárásakor 25 leu jutalom fog adatni annak az akadémiai hallgatónak, aki pályája iránt a legtöbb szeretetet, a legnagyobb munkásságot és legjobb erkölcsi magaviseletet tanusítja.

3. Hadházy József és neje Kele Ida alapból 15 leu ösztöndíjat kaphat azon intézeti rendes hallgató, aki az alapítók családjából, vagy Kisküküllő vármegyében szolgáló papi családból származott. Elnyeréséért a folyamodás a beiratkozáskor adandó be a dékánhoz.

4. A Paget Olivér angol alapból egy 100 leus, egy 50 leus és egy 25 leus jutalomra pályázat hirdettetik a szokott feltételek mellett.

5. Deák Miklós székelyszentmihályi lelkész úr adományából 50 leu pályadíj tűzetik ki e tételre: *az 1910 évben tartott négyszázados zsinatunk történelmi leirása.*

6. Az özv. Papp Sándorné alapra, egyházi beszéd írására pályázhatnak akadémi nk hallgatói a kollégiumi igazgató által közzéteendő hirdetésnek megfelelően.

7. A teológiai akadémia igazgatósága 250—250 Leu pályadíjat tűzi ki a következő pályatételekre: a) *A messiás és a Krisztus.* b) *Az úrvacsoráról szóló tan a XIV—XVI. századokban.* c) *A vallás helye a modern világfelfogásban.* d) *A teremtés; összehasonlítva minden a pályázó által hozzáférhető teremtési leirással.* e) *A vallásos közösségnek és az egyéni értelmi szabadságnak egymáshoz való viszonya.* f) *Spinoza: Tractatus theologico politicumának részletes ismertetése.* Pályázati határidő az összes pályázatoknál 1923. május 15.

8. *„Sharpe Hnngarian Scholarship“* ösztöndíj — évi 110 font sterling — élvezetére, 1923. év szeptember hav tól számitandólag 1—2 tanévre, Manchesterben a „Unitarian Home Missionary College“-ban leendő tanul sra az igazgatóság pályázatot hirdet. Pályázhatnak oly papjelöltek és negyedéves akad. rendes hallgatók, akik főképen gyakorlati lelkészi pályára készülnek. Az ösztöndíjra felveendő ifjú köteles az 1922/23. tanév végén az ösztöndíj szabályzatában előírt

vizsgát letenni. A pályázatok a dékánhoz adandók be 1922. szeptember 30-ig.

9. A teológiai akadémiára gimnáziumi érettségi vizsgálatot tett ifjak a saját írásbeli folyamodásuk alapján vétetnek föl. A folyamodás mellé csatolandó *keresztlevél, érettségi bizonyítvány és szülői nyilatkozat.* A folyamodás julius 15-ig adandó be a dékánhoz. Az 1922—23. tanévre a *beiratkozások* szeptember 6—7. napjain lesznek s a tanévet szeptember 12-én nyitjuk meg.

Csifó Salamon,
teol. akad. dékán.

II. RÉSZ.

Főgimnázium.

I. FEJEZET.

Adatok az 1921—22. iskolai év történetéhez.

Ez évben az iskolai épület rendbehozását folytattuk. Kifestettük a nyár folyamán mintegy 40.000 leu költséggel — kevés kivétellel — az alagsori, földszinti és I. emeleti helyiségeket s a húsvéti szünet alatt a vízvezetékek és mosdó-asztalok környékét 4936 leu költséggel olajfestéssel láttuk el. A fedélzet állandó karbantartását évi átalányár mellett biztosítottuk. Zárak és kulcsok hiánya miatt az internátusi könyv- és ruhaszekrényeket még mindig nem tudtuk ellátni zárakkal.

Az iskolai évet *új tantervvel* kezdettük meg, melyet az egyházi főhatóság még a múlt iskolai év végén megállapított. A régi tantervtől sok tekintetben igen gyökeresen eltér. Egységes középiskola szerveztetett két tagozattal: alsóval és felsővel. Az alsó tagozat tanterve nagyjában a volt gimnázium és volt polgáriiskola tantervének egységesítése. A felső tagozat bifurkálódik gimnáziumi és reális szakra, melyek között a tanuló szabadon választhat. A terv átmeneti, csak ez iskolai évre szól. Az alsó tagozatból egészen kimaradt a latin, kevesebb óraszámot — a románnal egyenlőt — kap a magyar, a német lemegy a II. osztályba, a történelem minden osztályban helyet kap; így a földrajz is. Uj tantárgyak: a vegytan, fizika, közgazdasági és jogi ismeretek, egészségtan és gyorsírás. A felső tagozaton a reális szakból csak az V. o. nyílik meg. Ebben helyet kap az angol, francia, vegytan, szabadkézi rajz és gyorsírás. Az angol és gyorsírás a gimn. szakon is kötelező. A görög fakultativ tárgy a VI—VIII. osztályban heti 2—2 órában. Rendkívüli tárgy a francia, rajz, természetrajzi és fizikai gyakorlatok, meg a kézi-

munka. Az egész terv életbe lép az öt alsó osztályban minden átmenet nélkül. A három felső osztályra nézve a régi tanterv marad érvényben a szükséges módosításokkal.

Ugyanaz a főhatósági intézkedés, mely a tantervet megállapította, szabályozta a tanárok illetményeit is és az iskolai, meg a vizsgálati díjakat is. Minthogy azonban az összeállított költségvetés hiányt mutatott, a megállapított fizetések helyett egyelőre csak a múlt iskolai évi tanári illetmények útaltattak ki.

Ilyen előkészülete után az iskolai évet a rendes időben kezdettük meg. A *javító-, pótló- és felvételi vizsgálatokat* aug. 31-én és szept. 1-én tartottuk, a beírást szept. 1—4-én végeztük és az évet 5-én reggel 9 órakor a díszteremben tartott ünnepéllyel nyítottuk meg. A beiratkozásnál kitűnt, hogy a tanulók száma apadt. Midőn ennek okát kutattuk, rájöttünk arra, hogy az általános drágaság miatt sokan más iskolákba, lakóhelyükhöz közelebbibe iratkoztak be, sokan otthon maradtak gazdálkodni; iparra, ipari szakiskolába és kereskedelmibe mentek néhányan, ami a gyakorlati pályákra való törekvés örvendetes jele. A létszám csökkenésének igazi oka — úgy gondoljuk — Erdély megváltozott állami helyzetében van.

A *tanári kar és az igazgatóság* nagy veszteségeket szenvedett. Még az iskolai év megkezdése előtt, aug. 29-én, elvesztettük ének-zenetanárunkat, *Sándor* Jánost. Tíz évig volt kollégiumunk szolgálatában s ez idő alatt rátermettségének, sokoldalú képességeinek és buzgóságának sok szép példáját szolgáltatta. Életéről érdemlegesebben ez értesítő elején emlékezünk meg. Elveszítettük dr. *Költő* Gábor felügyelő-gondnokot is, aki ama rövid idő alatt, míg ez állást betöltötte, intézetünk összes anyagi és szellemi ügyei iránt a legnagyobb buzgóságot és legmelegebb szeretetet tanúsította. Úgy látta jónak, hogy expatriáljon. November 6-án búcsúzott el tőle az igazgatóság nevében az igazgató, aki tolmácsolta neki fájdalmunkat a megvál s és tiszteletünket kötelességeinek páratlan buzgóságú teljesítésén. Habár állásáról nem mondott le, a távolság mégis akadály kötelességei elvégz sében Még ugyanazon hónap 27-én elvesztettük másik felügyelő-gondnokunkat, dr. *Árkosy* Gyulát is, aki rövid, de súlyos szenved s után mindnyájunk fájdalmára s az egyházi és iskolai közügy veszteségére váratlanúl elhunyt. Érdemeiről szintén ez értesítő elején emlékszünk meg. De veszteségünk még ezzel sem teljes. Dr. *Tompa* János, aki hosszú éveken át volt egészségtan-tanárunk és iskola-orvosunk s ez évtől kezdve ez állás kötelessé-

geit csak súlyos betegsége miatt nem vállalhatta, január 31-én hosszas betegeskedés után elhunyt. Buzgó, kötelességtudó, az ifjúságot meleg szeretettel kezelő, hozzánk őszinte barátsággal ragaszkodó, nemeslelkű emberbarát és kartárs volt. Mindhárom halottnak érdemeit jegyzőkönyvünkben örökítettük meg; a két előbbit az előcsarnokból temettük, koporsójuk mellett az intézet s a tanári kar nevében az igazgató mondott búcsúbeszédet s koszorúmegváltás címen mindhármuk nevére gyűjtést indítottunk s egy-egy alapot létesítettünk. Fájdalmasan érintett bennünket *Major* József tordai főgimn. igazgató halála is, kinek temetésén részvétünk tolmácsolására *Pap* D. tanárt küldöttük ki.

Emlékezetük áldott, pihenjenek csendesen a hazai hant alatt.

Az egyházi főhatóság — minthogy az iskolai felügyelő-gondnoki állások formailag ugyan nem, (mert dr. Költő Gábor gondnok ez állásáról nem mondott le) de tényleg mind megüresedtek — a felügyelő-gondnoki teendők ellátásával dr. *Szentiványi* József afiát bízta meg a főtanács intézkedéséig. Dr. Szentiványi a kolozs-dobokai egyházkörnek is felügyelő-gondnoka. Nem sokszor volt eddig alkalmunk hivatalos ügyekben érintkeznünk. De e néhány alkalommal örömmel tapasztaltuk világos, tiszta ítéletét és az egyházi és iskolai ügyek önzetlen szolgálatában azt a meleg szeretetet és buzgóságot, ami néhai boldog emlékű édes atyját oly előnyösen jellemezte. Tisztelettel és szeretettel üdvözöljük s Isten áldását kérjük működésére.

A főhatóság egészségtan-tanárnak és iskola-orvosnak dr. *Márkos* György hitrokon orvost alkalmazta 3 évre; h.-tanárnak egy évre ideiglenesen ifj. *Hadházy* Sándor görög-latin szakos okleveles tanárt. *Uzoni* Imre r. tanár betegség miatt egy évi szabadságot kért és kapott illetményei visszatartása mellett. Órái ellátására *Hidegh* Mihály r. tanár és *Csizhegyi* Sándor ág. ev. polg. iskolai tanár alkalmaztatott. Dr. *Varga* Béla tanár betegség miatt október 1-ig szabadságon volt, óráit magunk között felosztva láttuk el. Az angol tanítására heti 2 órán a VIII. o.-ban *Gálfi* Lőrinc teol. tanár alkalmaztatott óraadónak; *Sándor* J. órái ellátására heti 15 órához *Ütő* Lajos kántor-tanító.

Pálffi Márton és *Gálffy* Zsigmond résztvettek a szűnidei román és francia nyelvi tanfolyamon Craiovában. A Berde-tanári jutalmat az 1920—21. iskolai évre a főhatóság *Uzoni* Imrének ítélte oda. Ötödéves korpótlék utalványoztatott dr. *Kiss* Ernőnek a negyedik 1921 IX/1-től, *Vári* Albertnek az ötödik 1921 XII/1-től, dr.

Varga Bélának a második 1921. XII/1-től, *Pap* Domokosnak a harmadik 1921. IX/1-től, *László* Gyulának a negyedik 1921. IX/1-től. Tanári mellékfoglalkozás engedélyeztetett *Pap* Domokosnak és *László* Gyulának. A tanári kar súlyos anyagi helyzetét átmenetileg némiképpen segítette az az államsegély, amelyet a felekezeti középiskolák a múlt évben kaptak, továbbá az a *White*-féle amerikai segély, amelyből a gimnázium tanári és az elemi iskolai tanítói kar együtt 35500 leut kapott.

A tanítás megfelelő tankönyvek hiánya miatt nagyon nehezen kezdődött. Itt mindjárt az év elején kitűnt, hogy hiba volt az új tantervet az egész alsó tagozaton életbe léptetni. Az egész szeptember és október hónap, jóformán még a november is, emiatt nem kellően terv- és célszerű munkával telt el. Az I. o. magyar könyv nyelvtani része túlságosan tömör, összevont, olvasmányai hosszúak, nehézkesek. A történelem kézi könyve — bármennyire igyekszik is az anyagot redukálni s az előadást a gyermekek felfogási képességéhez közel hozni — mégis nehéz, hozzá még későn is jelent meg. A tanterv teljesen észszerűtlenül és módszerellenesen anticipál, mikor a történelemmel Ázsiába, Afrikába s a Földközi tenger partvidékeire vezeti a gyermekeket, akik szűkebb hazájukon kívül még semmit sem tanultak a földrajzból. A földrajzkönyv tankönyvnek rossz, nehéz, meghaladja a tanuló felfogását s térkép március végéig nem volt olyan, amelyet sikeresen használhattak volna. A közgazdasági és jogi ismereteket majdnem egész éven át könyv nélkül, jegyzetek alapján tanították. Egy megfelelő alkotmánytani kézikönyv csak az év második felében került a gyermekek kezébe, akik különben elég érdeklődést mutattak e tantárgy iránt. Helyesnek bizonyult a mértani anyagnak a számtan körébe való utalása; de jövőben szükséges lesz a rajz.-geometria technikai részének a rajztanárok behatóbb figyelmébe való útalása. A gyorsírás általánosan kötelezővé tétetett, de egy évi tapasztalat azt mutatja, hogy helyesebb fakultatívvá tenni.

A reálszakra az V. o.-ban csak két tanuló jelentkezett s ezért ez évben nem állítottuk fel. Ellenben életbe léptettük minden tanulóra kötelezően az V. o.-ban a természetrajzi, a VII—VIII. o.-ban a természettani gyakorlatokat heti 2—2 órában. Feltétlen jó hatását tapasztaltuk. A görögre a VI—VIII. o.-ban aránylag kevesen jelentkeztek. A kézimunkát költség és tanerő hiánya miatt még nem kezdhettük meg. Szabadkézi rajzra, franciára szintén kevesen jelentkeztek. E hivatalos beszámolónak nem lehet az a feladata, hogy a

tanterv felett bírálatot gyakoroljon. De nem hallgathatunk el két megjegyzést. Egyik az, hogy a sok nyelv tanítása miatt a középiskola a legsivárabb utilitárizmus fészkévé lesz s egyetlen egy nyelvet sem fog tudni jól megtanítani. A másik az, hogy a tanulók óraszáma túlságosan sok, nincs elég szabad idejük, szabad délutánjuk. A testedző játékokra, szabadban való mozgásra, olvasásra, önképzésre nem marad elég idejük, amit elég fájdalma an mutat az a tény, hogy az igazgatóságnak 10, az önképzőkörnek 10 pályatételére csak 2—2 polgamunka érkezett s ezek sem ütik meg azt a mértéket, amelyet méltán el lehetne várni.

Minthogy az V. o.-ban polgáriból jött tanulónk csak kettő volt, ezért a latint és algebrát nem kezdettük elől, hanem kezdetben lassabban haladva a nyelvtan és az algebrai alapmíveletek átismétlésével foglalkoztak s Márkos tanár dí talanul külön órakon tanította a kezdőket. A fentebbi tárgyakon kívül tanultak még *zenét*, *vívást* és *táncot* az önként jelentkezők, utóbbit egy 36 órás tanfolyamban Jámbor Mihály tánemester vezetésével. Az *orácio*-gyakorlatokat a tanulók súlyos elfoglaltságának csökkentéséül áttettük az önképzőköri munkálkodás körébe, de azt tapasztaltuk, hogy sem az önképzőköri munkálkodásnak, sem az orácio-gyakorlatoknak nem vált javára s jövőben vissza kell állítanunk a régi rendszert. Ismételten foglalkoznunk kellett a *koedukáció* kérdésével. A kolozsvári közoktatásügyi vezértitkárság rendeletet adott ki, amellyel leányoknak fi iskolákba nyilvános tanulókul való felvételét kereken megtiltja. Felfejtettük a vezértitkárságnak, hogy ez a rendelet iskolai autonómiánkat mélyen sérti s a főhatóság úgy szabályozta a kérdést, hogy csak unitárius vallású leányokat vehetünk fel nyilvános tanulóknak, másokat csak magántanulókul. A leánytanulóknak óraközi tartózkodási helyül külön tantermet (a régi görög-pótló) jelöltünk ki; felmentettük őket az énekóra és az önképzőkör kötelező látogatása alól; ellenben külön tornaórákat adtunk neki, melyekre a leányotthon más iskolába járó növendékeit is beengedtük.

Módszeres tanításokat kettőt tartottunk, nov. 14-én és febr. 20-án. Az új tantervvel szükségképpen változó új tankönyvekhez *állandó tanmenetet* kellett volna készítenünk; de elhalasztottuk, mert ez évi tanterv csak átmeneti, az új középiskola tipusa most van kialakulóban, most gyűjtjük azokat a tapasztalatokat, melyek a jövőre irányadók lehetnek, az állami iskolák tanításterve sincs véglegesen kialakulva s a tankönyvek sincsenek meg mind s amik

megvannak, sem teljesen megfelelők. A III.—IV. osztályban a magyarból a kétheten ént való dolgozatíratást a tantervtől eltérően a főhatóság jóváhagyásával h rom heten ként valóra változtattuk át. A szépírásnál kimondottuk, hogy a német betü et már az I. o.-ban meg kell tanítani, minthogy a németet már a II. o.-ban kezdik.

A tanítás év elejétől jun. hó 10-ig zavartalanul folyt. Betegség miatt (spanyolnátha) csak I/27—II/5-ig kellett a városi orvosi hivatal rendeletére szünetelnünk. Rendes *szünetek:* szüreti X/8—X/16., karácsonyi XII/17—I/2., húsvéti IV/8—IV/24., V/6-án kirándulás miatt, V/23-án hatósági rendeletre; pünkösti VI/3—VI/7.

Ellenőrző tanácskozást szintén kettőt tartottunk: nov. 25-én és ápr. 4-én. Számbavettük a tanulók előmenetelét és erkölcsi magaviseletét s a szülőket az eredményről szokás szerint értesítettük.

Tanulmányi kirándulás ügyében a jelentést l. hátrább külön fejezetben.

Az állami felügyeletet dr. *Seni* Valér kormányképviselő gyakorolta, aki hivatalos látogatását II/15—18-án tette meg s konferenciát 27-én tartott. Látogatott még *T. Alexeanu* főisk. inspektor V/1-én d. e. 10—12-ig; benézett két órára, megnézte a nagy könyvtárt és a gyűjteményeket, de konferenciát nem tartott. A románnyelv tanításának megvizsgálására 6—1922. IV. sz. a. kiküldetett dr. *Dragan* Miklós egyetemi tanár; azonban látogatást nem tett. Az *igazgató* évközben több izben hospitált, beteg tanárokat helyettesített, átvizsgálta a dolgozatokat, osztálykönyvek vezetését s észrevételeit közölte a tanári karral.

A vallás-erkölcsi állapot jó volt. A tanulók vallási kötelességüknek eleget tettek. Az I—V. o. tanulók télen a tornateremben tartott ifj. istenti zeletekre jártak a leányotthon növendékeivel együtt; ősszel és nyáron a többiek el együtt a templomba. A IV. o. tanulók áldozócsütörtökön *konfirmáltak.* Május 30-án a VI. o. tanulók a vallástanár vezetésével a temetőben nyugvó jelesein sírj t meglátogatták s a tisztításra szorulókat megtisztították. Berde sírja — amint már ismételten jelentjük a főhatóságnak — bomladozó állapotban van.

A fegyelmi állapot általában kielégítő volt; két esetben fordult elő más t lajdonának elsajátítása és két esetben művelt fiukhoz nem illő verekedés. Tapasztaltuk azonban, hogy a tornate emnek idegen testületek részére bál céljaira való átengedése lazítja a fegyelmet s nehezíti az intézet munkáját az erkölcsi nevelés tekin-

tetében. Az ifjúságnak az intézet helyiségeiben a mulatozás, szeszes italokkal való élés egyáltalában nem alkalmas példa; nagyon elfeledkeztünk arról a régi intézkedésről, hogy iskolai épületnek még közelében sem volt szabad mulatóhelyet, korcsmát nyitni. Nem, a Musis et Virtutibus szentelt hely s az elmult két év mulatozása nem férnek össze!

Az *egészségi állapot* elég jó volt. Az iskolaorvos szept. 6—7-én tartott általános vizsgálatot; trachomás beteget nem talált, 7 tanulót a tornázás alól felmentésre ajánlott. Januar végén (I/27—II/5) a városon spanyolnátha-járvány dühöngött, bennlakó tanulóink kétharmadrésze megfeküdte s a künnlakók között is sokan voltak benne. Ezért a mulasztások is ez évben szokatlanul nagyszámúak. A betegségek kivétel nélkül enyhe lefolyásúak voltak.

Ünnepet ez évben május 23-án tartottunk felsőbb rendeletre. Itt a történelem tanára beszédben emlékezett meg a nap történelmi jelentőségéről és a hősök vitézségéről és szenvedéseiről. Május 25-én, áldozó csütörtökön, az ifjúság a tanárok vezetésével kivonult a hősök temetőjébe s itt *Vári* A. vallástanár tartott beszédet. December 10-én *diákbált* tartottunk, amely ifjúsági alapjaink gyarapítására szép jövedelmet hajtott. Február 19-én *Sándor* János ének-zenetanár emlékezetére hangversenyt rendeztünk, amely önkéntes belépődíj mellett egy emlékalapítványra 2116·50 leut jövedelmezett.

Osztályozó konferenciát tartottunk február 10-én (a spanyolnátha miatt későn), a VIII. o.-ra nézve május 13-án, a többire nézve június 12-én (előleges) és 16-án (végleges). A VIII. o. *vizsgálatai* május 11—13-án, a többié június 13—16. napjain voltak. Az osztályvizsgálatokra egyházi biztosokúl *Kelemen* Lajos, *Ütő* Sándor és *Pap* Domokos tanárok voltak kiküldve. Június 17-én évzáró ünnep.

Az év folyamán következő *alapítványokat* kaptuk:

1. *Dr. Árkosy Gyula-alapítvány.* Már néhai felügyelő-gondnokunk a leányotthon részére 500 leu alapítványt tett azzal a rendelkezéssel, hogy a tőke el nem költhető, a mindenkori kamat a leányotthon szükségleteire fordítandó. Ha a leányotthon valami okból megszűnnék, az alapítvány a Dávid Ferenc-emlékalaphoz csatolandó. Az E. K. T. 1921. o tóbe 19-én 1547. sz. a. köszönettel elfogadta. Özvegye az alapítványtevő halála után december 6-án ez alapot 1000 leuval növelte. Az E. K. T. december 20-an 1887. sz. határozatával a kamat $^4/_5$-ét szegénysorsú, jó igye ezetű és viseletű unitárius leanynak rendeli kiadni. Halála alkalmával az igazgatóság

koszorúmegváltás címen gyűjtést indított, mely a mai napig 4130·28 leut eredményezett. Ez összeget is az előbbihez csatolva, az alap vagyona jelenleg 5630·28 leu.

2. *Nagy Dénes és neje Simon Annuska betegápolási alapítvány.* Nagy Dénes lelkész az őt ért baleset emlékére 250 leu alapítványt tett azzal a rendelkezéssel, hogy az évi kamat $^1/_4$-e mindig a tőkéhez csatolandó, $^3/_4$-e a kollégium protestáns, magyar hitfelekezetű rendes tanulói kórházi és ápolási költségei fedezésére fordítandó. Évenként ez alapítványt 250 leuval óhajtja gyarapítani. Az E. K. T. december 20-án 1906. sz. a. köszönettel elfogadta.

3. *Barla Ferenc és neje Gyulai Zsuzsánna alapítvány.* Már néhai Barla Ferenc sínfalvi lakós a fenti címen a sínfalvi unitárius egyházközségnél 5000 K alapítványt tett. Az évi kamat $^2/_3$ részét gimnáziumba vagy ezzel egyenlő rangú felsőbb iskolába járó olyan unitárius vallású, sínfalvi, első sorban családjabeli fiú- vagy leánytanuló kapja segélyül, aki jó előmenetelű és erkölcsi magaviseletű. Az alapítvány élvezésére való kijelölés joga a sínfalvi unitárius egyházközség keblitanácsát illeti az illető felsőbb iskola előljáróságától nyert értesítés alapján. Ha sínfalvi tanuló nincs, akkor elsősorban aranyosszéki jő tekintetbe. A kamat $^1/_3$ részének fele tőkésítendő, másik fele a sínfalvi unitárius egyházközség közszükségleteire fordítandó. Az E. K. T. II. 16-án 77. sz. határozattal köszönettel elfogadta.

4. *Nagy Rákhel és Katona Vilma emlékalapítvány.* Katona Mihály küküllősárdi unitárius lelkész neje és leánya emlékére 1000 leu alapítványt tett azzal a rendelkezéssel, hogy az évi kamat felerésze tőkésítendő, a másik fele ösztöndíjul adandó azon unitárius, jó viseletű, szorgalmas tanulónak, aki az angolnyelvben legalább közepes eredményt ér el. Az E. K. T. III. 17-én 416. sz. a. köszönettel elfogadta.

5. *Sándor János emlékalapítvány.* Néhai tanárunk halála alkalmával koszorúmegváltás címen gyűjtést indítottunk és II. 19-én emlékhangversenyt rendeztünk. A begyűlt összegből, 2134·12 leuból, alapot létesítettünk, melynek évi kamatja évenként gyermekei neveltetésére fordítandó nagykorúságukig; azután pedig az egyházi énekben és zenében kiváló előmenetelt tanúsító tanulók jutalmazására.

6. *Dr. Tompa János emlékalap.* Néhai iskolaorvosunk és egészségtan-tanárunk halála alkalmával koszorúmegváltás címen 700 leu gyűlt össze, melyből nevére egy alapot létesítettünk. Évi ka-

matja pályadíjul szolgál egészségtani pályamunkák jutalmazására.

7. *Molnár Jakab és neje szül. Mayer Janka* annak emlékére, hogy fiuk az idén érettségi vizsgálatot tett, 25 drb Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank részvényt (à 200 K) adományoztak a kollégiumnak azzal a rendelkezéssel, hogy ennek kamatait évenként osztatlanul a kollégium egyik tanárának gyermeke tanulmányi ösztöndíjul élvezze. A tanári kar titkos szavazattal dönt afölött, hogy kinek adassék az ösztöndíj.

8. *A Dávid Ferenc-Egylet* a Leányotthon részére 4000 leu alapítványt tett. Az évi kamat negyedrésze a tőke gyarapítására fordítandó. Az alapítványra felveendő leány személyéről a leányotthon igazgatóságának meghallgatása után a D. F. E. határoz.

Adományaikkal következők keresték fel intézetünket: dr. *Boros* György régi jeleseink fotografiáit, *Hadházy* Sándor Brassai gipszreliefjét adta a könyvtárnak, dr. *Szegedi* József kórházi főorvos Bedőházi János „Kerékvágások életem útján“ c. művéből 50 példányt jutalmazás céljára, *Jámbor* Mihály táncmester a kirándulási-alap javára 729 leut, *Heschelesz* Lajos VII. o. t. a Kriza-önképzőkör alapjának 200 leut, Gyalui *Rosenberger* Sándor a konviktusnak 1 q tengerit, *Toperczer* Elek bányafelügyelő 37 drb. ásványt, az ifjúság a Vörös-Kereszt-Egyesület részére 141 leut, a *közokt. vezértitkárság* megküldötte Románia térképét és Őfelségeik, a a király és királyné képét; az *Ellenzék* tandíjsegélyt osztó bizottsága 38 tanulónak 2950 leut. A dr. *Árkosy* Gyula emlékalapra adakoztak: Ferencz József és neje 300, Reitter Aladár és neje 300, Sámi Lászlóné 50, Zsakó István 200, dr. Jancsó Ödön és neje 150, Mikó Lőrincné 100, özv. Patakyné Sombory Krisztina 100, d. Pataky Sándor 100, dr. Barabás Béla 100, Folyovich Sándor 200, Gidófalvy István és neje Pataky Etelka 100, Kelemen Lajos 50, özv. Pákey Lajosné 100, Velits Zoltán 100, Benedek József 25, Ugron Zoltán 100, dr. Ferenczy Géza 200, id. Gaál József és neje 500, Tóth Olivér és neje Sigmond Gizella 100, I—II. el. o. 37·50, III—IV. el. o. 17, I. g. o. 34, II. g. o. 39, III. g. o. 28, IV. g. o. 119·25, V. g. o. 50, VI. g. o. 90, VII. g. o. 150, VIII. g. o. 123, a tanári kar 300, a teol. akad. tanári kara 200 leut. A dr. *Tompa* János emlékalapra: tanári kar 200, Hankó Antal 200, kolozsvári polgári segélyzőegyesület 300 leut. A *Sándor* János alapra: Heller Lajos 50, Balogh József 50. Jutalmazásra dr. Gspann Károly 100,

dr. Bencédi László 150, Erdélyi kereskedelmi r.-t. szegény tanulók tan- és konviktusi díjainak pótlására 2500 leut, Minerva r.-t. jutalmazásra 10 drb. könyvet, br. Petrichevich-Horváth Kálmán 150, László Gyula bankigazgató 100, dr. Borsai Áron 100, Katona Mihály 20, dr. Szentiványi József 150, dr. Fekete Sándor 100, Ormai Kálmán 100, dr. Benedek Miklós 100; László Gyula tornatanár gyűjtőívén (a szűkreszabott hely nem engedi, hogy egyenként felsoroljuk) kolozsvári pénzintézetek, kereskedők és iparosok könyveket, érmeket, jutalomtárgyakat és 2913 leut. Fogadják a nemesszivű alapítványtevők és adakozók a nyilvánosság előtt e helyen is az intézet hálás köszönetét!

Az internátus történetében kevés említésreméltó mozzanat van. A *Leányotthon* a régi, szűk, meg nem felelő helyiségében volt zsúfoltan elhelyezve. Vásároltunk egy faliórát (450 l.) és egy zongorát (20.000 l.). A növendékek eddig kijártak a városba, ki ahol zongorát bérelhetett; ami a felügyeletet megnehezítette. Ezen segítenünk kellett. A növendékek létszáma 38. Vallásra nézve: unitárius 24, ref. 10, r. kath. 4. A mi gimnáziumunkba járt 15, a ref. leánygimn.-ba 1, polg.-ba 1, a Marianum polg. iskolájába 5, keresk. iskolájába 8, kereskedelmi tanfolyamára 1, tanítónőképzőjébe 7. Évközben egy kimaradt. *Év végén a létszám 37.* Az intézet napirendjét most könnyebb volt megtartani, mert a növendékek órája — kivéve egyet — délelőtt volt. A magaviselet jó volt. Egészségi állapot szintén, járványos betegség jan. hó végén fordult elő (spanyolnátha). Felügyelője *Péter Róza* tanítónő, aki évközben hosszabb ideig spanyolnáthából eredő betegségben feküdt.

A főiskolai, tanítóképző intézeti, ipariskolai és iparos tanulók internátusába felvettünk összesen 35 tanulót. Vallásra nézve: unitárius 12, ref. 12, róm. kath. 9. izr. 2. Iskolák szerint így oszlanak meg: egyetem 5, tanítóképző 4, ipari szakiskola 16, kereskedelmi akadémia 8, iparostanuló 2. Évközben kilépett 1. Renttartásuk sok kívánni valót hagyott fenn. Évközben többször kellett a rendre figyelmeztetni, s még sem lehetett kellően fenntartani.

A gimnáziumi tanulók internátusába felvétetett év elején 93, évközben 1 tanuló, összesen 94. Vallás szerint: unitárius 74, ref. 1, ág. ev. 1, r. kath. 6, izr. 11, anabaptista 1. Évközben kilépett 5, *év végén a létszám 89.* Ezek közül unitárius 71, ref. 1, ág. ev. 1, r. kath. 6, izr. 9, anabaptista 1.

A bennlakó növendékek összes száma év végén 156.

Internátusi felügyelők *Gálffy* Zsigmond tanár, *Barabás* Béla végzett tanárjelölt, majd ennek Tordára kinevezése után *Pataki* András IV. éves teol. akad. hallgató.

A konviktus történetében nincs említésre méltóbb mozzanat, mint az, hogy a főhatóság a buni birtok jövedelméből 16339 leut adott a koszt megjavítására. A díjak és termények ugyanazok voltak, mint a múlt évben; természetes, hogy a koszt is mennyiség és minőség tekintetében nem mutathat semmi változást, különösen minthogy az élelmiszerek ára nemhogy csökkenne, de állandóan emelkedik. Hiszen pl. az iskolai év elején egy kg. elsőrendű marhahúsért 4 leut fizettünk, ma pedig 16 leut fizetünk.

A konviktusba felvétetett: elemi isk. tanuló 1, gimnáziumi 94, teol. akadémiai 22, tanítóképzőintézeti 3, keresk. akad. 6, egyetemi hallgató 2, ipari szakiskolás 15, iparos tanuló 2, leányotthoni tanuló 38, összesen 183. Évközben kilépett: gimn. tanuló 8, teol. akad. hallgató 1, keresk. akadémiai 1, iparisk. tanuló 2, leányotthoni 1, együtt 13. *Évvégi létszám 170.* Vallás szerint: unitárius 123, ref. 19, r. kath. 16, ág. ev. 1, izr. 10, anabaptista 1.

II. FEJEZET.

Tanári testület.

a) Rendes tanárok.

1. *Dr. Gál Kelemen*, a kollégium és az internátus igazgatója. Tanított bölcsészetet a VIII., németet a IV. o.-ban 6 órában. Tanít 1891. óta.

2. *Nagy Gyula*, a rajzszertár őre. Tanít szabadkézi rajzot az I—IV., szépírást az I—II. osztályban heti 10 órában. Tanít 1880. óta, intézetünknél 1891. óta.

3. *Pálffi Márton*, a VIII. o. főnöke. Tanított magyart a VIII., román nyelvet a IV—VIII. osztályban heti 18 órában. Tanít 1897. óta.

4. *Hidegh Mihály*, a IV. o. főnöke, a fizikai szertár őre. Tanított mennyiségtant a II., IV—VI., VIII., természettant VII—VIII., vezette a természettani gyakorlatot a VII—VIII. o.-ban és gyorsírást az V. o.-ban heti 29 órában. Tanít intézetünknél 1899. óta.

5. *Dr. Kiss Ernő*, az I. o. főnöke, az igazgatói ülések jegyzője, a tört.-filológiai szertár őre. Tanított magyart az I., III., V.,

latint a VII., gyorsírást a III—IV., mezőgazd. és jogi ismereteket a IV. o.-ban heti 19 órában. Tanít intézetünknél 1901. óta.

6. *Márkos Albert,* a VI. o. főnöke, az alsó oszt. olvasóegyesületének vezetője. Tanított magyart a IV—VI., latint az V—VI. o.-ban heti 16 órában. Tanít 1898 óta.

7. *Kovács Kálmán,* egyházi és püspöki titkári teendők végzésére berendelve. Tanít 1904 óta.

8. *Vári Albert,* az ifj. istentiszteletek vezetője. Tanított vallástant az I—VIII. o.-ban heti 17 órában. Tanít intézetünknél 1909 óta.

9. *Uzoni Imre,* betegség miatt egy évi szabadságon.

10. *Dr. Varga Béla,* az ifj. daloskör és Apolló-kör védője. Tanított görögöt a VI—VIII., angolt V—VII. o.-ban heti 14 órában. Tanít 1910. XII/1. óta.

11. *Dr. Borbély István,* a VII. o. főnöke, a felsőosztályúak olvasó-egyesületének vezetője, a kollégiumi nagykönyvtár őre. Tanított magyart a VII., németet a II., VI., VIII. o.-ban, vezette az önképzőkört heti 17 órában. Tanít 1911. IX/1. óta.

12. *Pap Domokos,* az V. o. főnöke, tanított történelmet a IV—VIII., földrajzot az I. o.-ban heti 17 órában. Tanít intézetünknél 1918. XII/2. óta.

13. *Gálffy Zsigmond,* a II. o. főnöke, az internátus felügyelőtanára. Tanított magyart a II., latint a VIII., románt az I—III. o.-ban heti 19 órában. Tanít 1912. dec. óta.

14. *Dr. Gelei József,* a természetrajzi szertár őre. Tanított természetrajzot az I—II., V—VI., vegytant és természettant a IV., vezette a természetrajzi gyakorlatokat az V. o.-ban heti 19 órában. Tanít 1919. okt. óta.

15. *László Gyula,* a tornaszertár őre. Tanított testgyakorlást az I—VIII. o.-ban heti 16 és a leányoknak heti 1 órában, vezette a játékdélutánokat és vívást az önként ajánlkozóknak. Tanít 1899 óta.

b) Helyettes tanárok.

Ifj. Hadházy Sándor, görög-latin szakos okl. tanárjelölt. Tanított történelmet I—III., földrajzot a II—IV., németet a III., V. o.-ban heti 19 órában.

c) Óraadó tanárok.

1. *Gálfi Lőrinc,* tanított angolt a VIII. o.-ban heti 2 órában. (Dr. Varga Bélának volt kiosztva, de főhatósági intézkedésre átada-

tott Gálfinak s Varga ezzel szemben a teológián adott 2 órát). Tanít 1915. IX/1. óta.

2. *Dr. Márkos György,* iskolai orvos és egészségtan-tanár, az egészségtani szertár őre. Tanított egészségtant a IV., VII. o.-ban heti 4 órában.

3. *Csizhegyi Sándor* ág. ev. polg. isk. tanár, tanított mennyiségtant az I., III., VII. o.-ban heti 11 órában.

4. *Ütő Lajos* kántortanító, tanított éneket az I—VIII. o.-ban, vezette az énekkart és az Apolló-kört heti 15 órában.

5. *Br. Hacke Károlyné,* tanított francia-nyelvet az önként jelentkezőknek heti 2 órában.

d) A más vallású tanulók hitoktatói.

Tárkányi György, ref. főgimn. vallástanár, *Járosi Andor,* ág. ev. hitoktató, *Dr. Vezér László* és *Uits Mátyás* r. kath. főgimn. vallástanárok, *Papp Károly* baptista, *Dr. Eisler Mátyás,* főrabbi és *Löwi Mór* (orth.) izr. hitoktató.

Intézeti alkalmazottak és szolgák.

1. *Andrási Ferenc* gépész, 1907. IV/1. óta.

2. *Istvánffy Sándor, Szathmáry Jánosné, Bodóczi Mártonné, Balogh Kálmán.*

III—IV. FEJEZET.

Kollégiumi könyvtár és szertárak.

A kollégiumi könyvtár 1921. szeptember 1-től (néhai Sándor János tanár volt könyvtáros halálától) kezdve dr. Borbély István tanár személyes kezelésébe ment át. A könyvtárban hetenként 6 hivatalos óra tartatott és pedig vasárnap kivételével a hét minden egyes napján. A rendezési munkálatok megállapított terv szerint folynak. A könyvtár állománya az iskolai év folyamán 54 művel gyarapodott és pedig 3 mű kivételével vétel útján 1773 leu összegben a könyvtári átalány terhére. A könyvkötési átalányból ez évben 283 leu használtatott fel.

A szertárakról, minthogy jelentékenyen nem gyarapíthattuk, kevés jelenteni valónk van. A tört.-filologiai szertár kapott egy-két adománytárgyat, a tornaszertárnak nehány elromlott, vagy a háború alatt elveszett tárgyát megcsináltattuk vagy pótoltuk. Minthogy a jövő iskolai év folyamán új leltárt fogunk készíteni, a részletes jelentést akkorra hagyjuk.

V. FEJEZET.

Ifjúsági egyesületek és alapok.

1. *A Kriza-Önképzőkör működése az 1921—1922. iskolai évben.* A Kriza-Önképzőkörnek jelen évi munkássága főhatósági rendeletre nem a régi nyomokon haladt. Azáltal, hogy az orációgyakorlatok is az Önképzőkörhöz csatoltattak, csak minden kéthétben került sor önképzőköri gyűlésre. Minthogy pedig részben iskolai vakációink, részben az államilag elrendelt szünetek gyakran megszakították e kéthetes turnusokat, megállapíthattuk, hogy az ifjúság sem az orációgyakorlatokon, sem az önképzőköri gyűléseken nem végezhetett olyan rendszeres és intenzív munkát, aminő hagyományainknak megfelelt volna. Ehhez járult az ifjúságnak az önképzéstől való különös idegenkedése. Alig egy-két tanuló érezte igazi nagyjelentőségét az önképzésnek, a nagy többség únottan fogadott minden szereplést. A társadalmi életben megnyilatkozó felületesség és látszatra dolgozás mint forgószél csapott le ifjúságunk önképzőköri életébe, elsodorva még a tehetségesebbeknek is a buzgóságát. Káros, vészes társadalmi betegség fenyegette az iskola munkáját az önképzésnek irányítása terén. E szomorú helyzetben némi vígasztalásúl szolgált az, hogy nehány tanuló, ki a szülői házban is fegyelmet és kötelességtudást tapasztal, példás igyekezettel segített az Önképzőkörnek régi jó hírét komoly munkássággal fenntartani. Vajha ez örvendetes jelenség jövőre buzdítólag hatna ifjúságunkra!

Az Önképzőkör 1921. szeptember 13-án tartotta meg alakuló gyűlését, melyen Botár István VIII. g. o. t. választatott elnökké, aki azonban e megválasztást a kör beleegyezésével nem fogadta el s így Jakab Géza VIII. g. o. t. lett elnökké. Titkár-szerkesztővé Botár István VIII. g. o. t.; jegyzővé Végh József VII. g. o. t. választatott.

Az év folyamán 12 rendes és 2 díszgyűlés tartatott. A műsoron levő számok közül 14 részesült dícséretben és 3 jegyzőkönyvi

dícséretben. 1921. dec. 10-én műsoros diákbált rendeztünk, melynek tiszta jövedelme az ifjúsági egyesületek pártolására fordíttatott. 1922. február 10-én *néhai Sándor János tanár emlékezetére* iskolai hangverseny tartatott, melynek tiszta jövedelmét a Sándor János-emlékalap létesítésére a kollégium igazgatóságának átadtuk.

Az 1922. január 10-én megtartott nemes szavalóversenyen Vajda Ákos VIII. g. o. t. lett a nyertes. Egyebekben az önképzőköri pályadíjakról és jutalmakról a következőket jelenthetjük:

1921. szeptember 20-án tíz pályatételt tűztünk ki a Kriza-önképzőkör tagjai részére, amelyek közül csak négyre érkezett pályamunka.

A jellemről c. tételre érkezett egyetlen dolgozat Vári Albert tanár úr véleménye szerint „nehány jól hangzó frázis összeírása csupán, de semmi alapos kifejtés, semmi célkitűzés és semmi rendszer nincs benne". E bírálat értelmében a dolgozat jutalomra nem érdemes.

Az erdélyi fejedelemség nemzeti hivatása c. dolgozat Pap Domokos tanár úr véleménye szerint, „a mértéket némi jóakaratú elbírálás mellett megüti. A bírálat értelmében a díjat megérdemli. A dolgozat jeligéje: „Erdély". Jutalma 50 leu. Szerzője Végh József VII. o. t.

A kövületek jelentősége c. tételre egyetlen dolgozat érkezett, amely dr. Gelei József tanár úr véleménye szerint „pályadolgozatnak szerfelett rövid. Téves gondolata szerzőnek az, hogy a természetnek szüksége volt az emberre; szüksége a természetnek sem emberre, sem semmi más élőlényre nincsen. Téves állítása az is, hogy az egeresi gipszben kövületek ne volnának: a gipszrétegeket elválasztó márgalapok tele vannak kövülettel." A bíráló tanár úr javaslata értelmében a díj fele, 25 leu, a „Gnothi seauton" jeligés dolgozat szerzőjének kiadatik. Szerzője Rosenberger Lajos VI. o. t.

A mennyiségtani tételre egy dolgozat érkezett, amely Hidegh Mihály tanár úr véleménye szerint „a jutalomra nem érdemes, mert nem felel általánosan a feltett kérdésekre és nem állítja fel általános számokkal a feltételeket."

A Remény illusztrálóinak megjutalmazására tett alapból 50 leu jutalomban részesül ügyes rajzaiért Baranyai Elek érettségiző tanuló.

Az önképzőköri gyűléseken mondott legjobb *bírálataikért* 25—25 leu jutalomban részesülnek Vajda Ákos érettségiző és Kolumbán Mózes VI. o. tanulók.

A Reményben megjelent szellemes humoros szatíráiért 25 leu jutalomban részesül Botár István érettségiző tanuló.

Az önképzőkörben *Shakespeareről elmondott szabadelőadásaiért* 50 leu jutalomban részesül Végh József VII. o. tanuló.

Az önképzőköri *működvelő zenekar megszervezéséért* és a magyar zene ápolásáért 50 leu jutalomban részesül Csegezy Gyula érettségiző tanuló.

Az Önképzőkörben való *példás munkásságukért* 25—25 leu jutalomban részesülnek Végh József VII., Engel Pál VII. és Kolumbán Mózes VI. o. tanulók.

Az Önképzőkör védnöke ez évben is *Dr. Borbély István* tanár volt. Összes vagyon 1922. junius 23-án 8258 leu 64 bani.

2. *A felsőbbosztályú tanulók olvasóegyesülete.* Tagjai voltak a VI—VIII. osztályos tanulók, kik könyvtárossá Létai István VIII. g. o. t. és Gelei Endre VIII. g. o. tanulót választották. A könyvállomány ez évben 38 művel gyarapodott 908 leu 20 bani értékben. A folyóiratok közül a *Keresztény Magvető, Unitárius Közlöny, Pásztortűz, Napkelet* járt az egyletbe. Hetenként adtunk ki könyvet olvasásra. A könyvtár állománya jelenleg 783 mű 2017 kötetben. Az olvasó-egylet védnöke ez évben is *Dr. Borbély István* tanár volt. Az olvasó-egylet vagyona 1922. június 23-án 6707 leu 14 bani.

3. Az Önképzőkör rajzalapjának vagyona 500 leu.

4. *Az alsó osztályosok olvasóegyesülete* az idén *Márkos* Albert tanár vezetése alatt állott. Kiadás volt 1715 leu. A vagyon most készpénzben kitesz 5752 leu 70 banit, mely a Kolozsvármegyei Takarékpénztárban 2836. sz. könyvben van elhelyezve. Az alsóosztályos tanulók a könyvtárból kéthetenként láttattak el olvasmányokkal.

5. *Jóltevők emlékalapja* vagyona (1921. XII/31-én) 63·35 leu.

6. *Kriza János emlékalap* vagyona (1921. XII/31-én 536·47 leu.

7. *Remény-alap* vagyona (1921. XII/31-én) 1299·48 leu.

8. *Dalkör-alap* vagyona 84·77 leu betét a Kvm. t.-p. 2934. sz. betéti könyvén és 250 leu névértékű hadikölcsönköt vény.

9. *Apollókör-alap* vagyona 108·36 leu betét a Kvm. t.-p. sz. betéti könyvén és 1000 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

10. *Kirándulási-alap* vagyona 4645·08 leu betét a Kvm. t.-p. 2827. sz. betéti könyvén és 500 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

11. *Segélyző-alap* bevétele volt 18,215·73 leu, kiadása 3160

leu; vagyona 20,009·86 leu betét a Kvm. t.-p. 2478. sz. betéti könyvén és 1000 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

12. *Kismező-alap* vagyona 68·80 leu a Közhasznú t.-p. 4483. sz. könyvén.

13. *Burgonya-alap* vagyona 4404·19 leu betét a Leszámítoló bank 11,208. sz. könyvén és 2250 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

14. *Osztályok hadikölcsönkötvényei* vagyona 95·20 leu betét a Közhasznú t.-p. 4794. sz. könyvén és 22 darab hadikölcsönkötvény 800 leu névértékben.

15. *Kárpáti falvak-alap* vagyona 91·— leu betét a Közhasznú t.-p. 6039. sz. könyvén és 350 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

16. *Szabadkézi rajzi jutalmazási alap* vagyona 71·23 leu betét a Kvm. t.-p. 2370. számú könyvén.

17. *Az 1891—92-ben végzett osztálytársak Tankönyvsegély-alapja* vagyona 112·30 leu betét a Leszámítoló bank 8489. sz. könyvén és 500 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

18. *Elemi iskola segély-alapja* vagyona 1828·70 leu betét a Leszámítoló bank 12,169. sz. könyvén és 250 leu névértékű hadikölcsönkötvény.

VI. FEJEZET.

A tanulók névsora és általános osztályzata.

a) a kolozsvári gimnázium.

(A vallásnál az unitárius nincs jelezve.)

I. osztály, Osztályfő: dr. Kiss Ernő.

Minden tárgyból jeles: Gál Jenő, Nagy József.

Minden tárgyból legalább jó: Benedek Sándor bl., Biró Klára bl., Biró Rozália bl., Erdős Ferenc, Kelemen Erzsébet, Kiss Vilmos bl., Kurzberg Sándor izr., Marosi László mt., Wagner Erzsébet r. k., mt.

Minden tárgyból legalább elégséges: Barla István bl., Bede Emil, Boc Lajos bl., Daly János r. k., Dávid Zoltán izr., Dézsi Dezső Mihály, Ferenc Béla ref., Ferenczi Endre bl., Fodor István bl.,

Harnik Sándor izr., Hild Dezső izr., Iszlai Juliska, id. Kovács Margit, ifj. Kovács Margit, KuhnLászló, Kuti Elemér bl., Kahán László izr., bl., Mikla Ferenc r. k., bl., Mikó György r. k., Nagy Károly, Orbók Sándor bl., Pusztai Béla ág. ev., Rosenberger László izr., Simon Endre izr., Váradi Albert, Ullmann József ism., bl., Ürmösi Róza, Gyöngyösy Erzsébet bl., Spitz János izr., bl., Stein György izr., Polcz Iván ism., Horváth László izr., mt., Timár Pál izr.

Egy tárgyból elégtelen: Hickl Rezső.

Két tárgyból elégtelen: Bázsa Sándor, Ferkő Ferenc, Székely Dénes.

Több tárgyból elégtelen (oszt. ism. út.): Delbács Endre r. k., Ferenczi Ferenc bl., Székely Károly.

II. osztály. Osztályfő: Gálffy Zsigmond.

Minden tárgyból jeles: László Tihamér, Kovács Margit mt.

Minden tárgyból legalább jó: Biró Zsuzsa bl., Fesztinger Miksa izr., Mikó Imre, Pálffi Róza, Szabó Dénes r. k., Szén Erzsébet bl.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bilkei György izr., Deák Sándor bl., Ekárt Gyula bl., Essig József ág. ev., Gácsér József, Gálfi Elek bl., Gergely István izr., Hrubán Ernő r. k., Kahlfürst Tibor, Kovács Domokos bl., Kovács György izr., Krézsek László r. k., Miklós Ferenc, Nagy Vilmos, Nanovszky Károly, Robáczky Tibor r. k., Gyalui Rosenberger Béla izr., Rosenberger János izr., Rosenberger Zoltán izr., Szathmári Anna, Székely József bl., Székely Tibor izr., Széll Pál izr., Molnár Teréz, Hecht Arthur izr., mt., Sándor Endre izr., mt., Vas Magda izr., mt., Vaska Margit r. k., mt.

Egy tárgyból elégtelen: Féder Dezső izr., bl., Kovács Sándor, Horváth Ilona izr., mt.

Két tárgyból elégtelen: Ferenczi Mózes bl., Mauer Frigyes ág. ev.

Évközben kimaradtak: Nagy Sándor bl., Sigmond István.

III. osztály. Osztályfő: ifj. Hadházy Sándor.

Minden tárgyból jeles: Pap Zsigmond, Szathmári János, Luka Margit ref., mt.

Minden tárgyból legalább jó: Deutsch Zoltán izr., Erdős Margit bl., Fekete László, Br. Orbán János, Szén Ernő bl., Blau Imre izr., mt.

Minden tárgyból legalább elégséges: Barabás László, Bázsa

Zoltán, Csongvai Csép Erzsébet bl., Dézsi Zoltán, Ferenczy Géza bl., Fülöp Elemér bl., Istvánffy Sándor, Jakóbi Miklós izr., bl., Jánki Sándor bl., Kahán Frigyes izr., bl., Király István r. k., bl., Krézsek Vilmos r. k., Legmann Ferenc izr., Legmann Pál izr., Nagy Sándor, Osváth Vilmos bl., Pálffy Lajos bl., Péterffy Gyula bl., Sárdi László, Schildkraut Jenő izr., Schildkraut Miksa izr., Stein László izr., Székely Sándor bl., Székely Piroska, Willner Albert izr., Bácsi Anna mt., Bácsi Dániel mt.

Évközben kimaradtak: Barla Ödön bl., Friedl Ernő izr.

Nem állott vizsgálatra: Mihály Klára r. k., mt.

IV. osztály. Osztályfő: Hidegh Mihály.

Minden tárgyból jeles: Fekete Miklós, Gál Endre, Ürmösi Károly, Kovács Klára mt.

Minden tárgyból legalább jó: Deutsch Gábor izr., Ferencz József, Kurzberg Margit izr.

Minden tárgyból legalább elégséges: Almási András bl., Bázsa József, Fischer Géza, Gyulai Anna bl, Hartenstein Imre izr., Horváth Pál izr., Kahán Nándor izr., bl., Kovács Jenő bl., Kún Ádám, Toperczer Edit bl., Wagner János r. k., Weiss Zoltán izr.

Egy tárgyból elégtelen: Burghardt Károly r. k., Dali Lajos r. k., Kuti Endre bl., Lőwi Jenő izr., Máthé Dénes bl.

Két tárgyból elégtelen: Baczoni Ernő r. k., Egermann Viktor r. k., bl., Ferenczi Balázs bl., Máthis Béla ág. ev., bl., Végh Kálmán bl.

Több tárgyból elégtelen: Szabó Károly ref.

Évközben kimaradott: Sigmond Lajos.

Nem állott vizsgálatra: Tamás Anna ref., mt.

V. osztály. Osztályfő: Pap Domokos.

Minden tárgyból jeles: Székely László, Valkó László r. k.

Minden tárgyból legalább jó: Devecseri László izr., Farkas Imre izr., Filep Andor bl., Harnik Ferenc izr., Kiss Berta bl., Komjátszegi Géza bl., Pálffy Zoltán, Rázmán Mór bl., Wollheimer Pál izr.

Minden tárgyból legalább elégséges: Almási Ferenc bl., Fikker János bl., Gál Ágnes, Gräf Katalin, Hidegh László, Hirsch Ernő izr., Jakab Pál ref., Károly György r. k., bl., Nagy Mózes bl., Péterffi Mihály bl., Simon Tibor izr., Szabó Elek bl., Szőcs László r. k., Török János r. k., Ütő Lajos bl., Weiss Sándor izr.. Wéber László r. k., Wollheimer Ferenc izr., Lőwy Ernő. izr., mt.

Egy tárgyból elégtelen: Kiss Lajos, Puskás Sándor izr.

Két tárgyból elégtelen: Nemes Ödön ref., bl., Ütő Attila bl., Willing Miklós r. k.

Több tárgyból elégtelen: Orelli Zoltán r. k. mt.

Évközben kimaradt: Gyöngyösy Zoltán bl., Koncsag Ella bl.

VI. osztály. Osztályfő: Márkos Albert.

Minden tárgyból jeles: Kolumbán Mózes bl., Major József anab., bl., Rosenberger Lajos izr.

Minden tárgyból legalább jó: Benedek György izr., Horváth György izr., Simándi Tischler Béla, Wollheimer János izr.

Minden tárgyból legalább elégséges: Antal Árpád bl., Csongvai Csép Lajos bl., Halmágyi László bl., Kahán Nándor bl. izr., Kauntz János ág. ev., Kerekes Árpád bl., Kilyéni Sándor bl., Kiss Ödön bl., Nagy László ref., Pál István r. k., Pálffy Sarolta bl., Pásztor Béla izr., Salamon Béla izr., Székely Sándor, Tischler Lajos izr., Tódor Mihály r. k., Török Elek bl., Grósz Mátyás izr., mt., Barla Béla izr., mt.

Egy tárgyból elégtelen: Amirás Aladár r. k., bl., Fischer Sándor izr., Pusztai Pál ág. ev., Tóth Béla bl.

Két tárgyból elégtelen: Ambrus László, Márton János ref., Stein Adolf izr.

Évközben kilépett: Ormos János bl.

Nem állott vizsgálatra: Szigety Csehy László mt., Sófalvy Lajos ref., mt., Incze György r. k., mt.

VII. osztály. Osztályfő: Dr. Borbély István.

Minden tárgyból jeles: Gelei Endre bl.

Minden tárgyból legalább jó: Engel Pál ág. ev., Guzner Miklós r. k., Kúti Kelemen bl., Pethő István bl., Székely Ilona bl., Végh József, Kappel Margit izr., mt.

Minden tárgyból legalább elégséges: Czirják Károly ág. ev., Ekárt Andor bl., Heschelesz Lajos izr., gróf Horváth-Tholdy István, Kahán Lajos izr. bl., László Ákos izr., Máthé Kálmán bl., Mihályfalvi Béla izr., bl., Nagy Domokos bl., Berkes Ilona izr., mt., Buzogány Erzsébet r. k., bl. mt.

Két tárgyból elégtelen: Sárdi Ákos.

VIII. osztály. Osztályfő: Pálffi Márton.

Minden tárgyból jeles: Vajda Ákos, Wollheimer József izr.

Minden tárgyból legalább jó: Botár István, Hirschfeld Jenő r. k., bl., Jakab Géza, Létai István bl.

Minden tárgyból legalább elégséges: Balázs Andor r. k., Balázs Antal r. k., Baranyai Elek bl., Benedek Miklós, Biró Mór izr., Blum Izidor izr., bl., Bruck Ottó r. k., Csegezy Gyula bl., Csegezy István bl., Deák László bl., Elekes Mihály bl., Fazakas Jenő bl., Fekete Tibor, Jeremiás Imre izr., Kőváry Jakab bl., Magyary Károly bl., Molnár Imre izr., Péterffy István bl., Sándor Pál r. k., Zsigmond József bl.

Egy tárgyból elégtelen: Székely Ilona mt.

Két tárgyból elégtelen: Jenei Imre ref., mt., Leőb Mihály izr., mt.

Kimaradt: Fischer Jenő izr.

Betegség miatt nem állott vizsgálatra: Hirsch Ernő izr.

Nem vizsgáztak: Weinberger Sándor izr., mt., Spéter Baruch izr., mt.

b) A tordai gimnázium.

Értesítőnk egy új fejezettel bővült. A bukaresti közokt. miniszterium jan. 12-i 52627 sz. rendelkezésével a tordai főgimn. nyilvánossági jogát megvonta. Megengedte azonban, hogy tanulói Erdély bármely nyilvános jogu gimnáziumában jelentkezhessenek vizsgálatra. Ez intézkedés folytán a kolozsvári közokt. államtitkárság 14680 sz. íratával megengedte, hogy intézetünk tanáraiból egy teljes vizsgálóbizottság szálljon ki Tordára s az összes tanulókat, mint magántanulókat megvizsgálja. E vizsgálatoknál a tordai tanárok mint rendkívüli tagok felvilágosítás és segítség végett rendelkezésre állanak. Irásbeli dolgozatok nem készítendők, hanem az elbírálásnál az év folyamán készített dolgozatok középértékjegye veendő alapul. Kormányképviselőül Suciu Péter tordai áll. főgimn. igazgató küldetett ki. Vizsg. biztosokul dr. Gál Kelemen igazgató elnöklete mellett Pálffi Márton, Hidegh Mihály, dr. Gelei József, Pap Domokos és dr. Varga Béla tanárok küldettek ki. A vizsgálat jun. 26—30 napjain tartatott meg.

I/a. osztály. Osztályfő: Gspann Károly.

Minden tárgyból jeles: Balázs Endre izr., Bardócz Béla, Csutak Andor r. k., Nagy János ref., Török János r. k., Tuka Viola r. k., Hévizi Piroska izr.

Minden tárgyból legalább jó: Ekárt Ida, Fogarasi Klára,

Füssy Zoltán ref., Gogomán Gábor r. k., Hajdu Miklós izr., Tutsek Lajos r. k.

Minden tárgyból legalább elégséges: Babos Sándor ref., Fogolyán Lukács r. k., Hidi József ref., Koncz János r. k., Kőrösfői Sándor ref., Makkai Ferenc r. k., Maksai József ref., Nemes Gábor ref., Simándi József, Sperling Ottó, Suba Ilona ref., Szabó Ferenc ref., Szabó József ref., Szakács Andor ref., Száva Miklós ref., Tompa Péter, Váradi Gyula ref., Zalányi László ref., Demes Károly mt.

Egy tárgyból elégtelen; Ekárt Béla, Ravasz Elemér ref.

Két tárgyból elégtelen: (javító vizsgálatra engedélyért folyamodhatnak) Kiss Irén ref., Török Ferenc ref., Turzai Ferenc ref., Turzai Gyula ref., Váradi Tibor ref.

Osztályismétlésre utasittattak: Hoffmann Ernő ág. ev., Ménasági József r. k., Szentkirályi Gyula ref., Zepezauer Rudolf r. k.

Kimaradtak: Horváth Gyula ref., Venczel János ref.

Meghalt: Princz Gábor izr.

I/b. osztály. Osztályfő: Sztéhló Nándor.

Minden tárgyból jeles: Gönczi Miklós.

Minden tárgyból legalább jó: Barta János ref., Bencze József r. k., Deutsch Dezső izr., Gegesy Lajos ref., Albisi Ernő ref.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bácsy Jenő ref., Benedek Sándor izr., Bölöni András ref., Edler Mihály r. k., Érsek Endre ref., Farkas Károly ref., Henning Árpád ref., Horváth Ferenc ref., Keméndy József, Király Béla ref., Kiss József r. k., Komerniczky Miklós r. k., Leopold Miklós r. k., Lévy Ernő r. k., Löwinger László izr., Márton Ferenc ref., Monoki Béla ref., Pál József r. k., Pereki Béla, Sáska Pál ref., Sipos Gábor, Szabados Ákos r. k., Székely Miklós ref., Turcza Géza r. kath., Zalányi Lajos ref.

Egy tárgyból elégtelen: Szente Győző ref., Székely Dezső ref., Székely János ref., Szilágyi Ferenc ref., Zalányi György ref., Cserei Árpád ref.

Két tárgyból elégtelenek (javító vizsg. engedélyért folyamodhatnak): Duj János ág. ev., Szatmáry Béla.

Osztályismétlésre utasittattak: Löw Béla izr., Szilágyi Dezső ref.

Kimaradtak: Dénesi Árpád ref., Szász Ferenc ref.

II. osztály. Osztályfő: Deák Ferenc.

Minden tárgyból jeles: Asztalos Jolán ref., Balogh Lujza ref., Scharscher Elza ág. ev.

Minden tárgyból legalább jó: Asztalos Zoltán ref., Bereczky Zoltán ref., gróf Bethlen Géza ref., Farkas Andor r. k., Fodor Juliánna ref., Gönczy Béla ref., Güttler Ferenc ref., Kardos Lujza izr., Lénárd Endre ref., Major Zsuzsánna, Ménasági Géza r. k., Nagy Sarolta ref., Sulcz Albert r. k., Sükösd Károly r. k., Tutsek Ferenc r. k., Dóczy Pál r. k., Cserey Ilona ref., Sigmond Berta r. k.

Minden tárgyból legalább elégséges: Balázs János ref., Bardócz Sára, Budovszky Gábor r. k., Czirner Andor r. k., Csorba Béla ref., Darkó Tibor, Dászkel Jenő izr., Farkas Miklós ref., Fekete János ref., Jakab Sándor ref., Kassai F. Andor ref., Kassai Lajos ref., Keméndy Zsigmond, Kovács Sándor r. k., Körösfőy Zoltán ref., Lászlóffy Árpád r. k., Magyarosi Sándor ref., Maksai József ref., Nagy András ref., Nagy József r. k., Oláh Gyula ref., Pap Miklós ref., Pereki Sándor, Serester László ref., Szente József ref., Topán Hermina r. k., Váradi Béla r. k., Barra Gábor ref., mt., Reich Ödön izr., mt., Salamon Sándor izr., mt., Szakács Mihály mt.

Egy tárgyból elégtelen: Dankó János ref.

Két tárgyból elégtelen: (javító vizsgálatra engedélyért folyamodhatnak) Part Imre r. k., Sztránszky Zoltán r. k., Tóth Béla ref.

Osztályismétlésre utasíttatott: Balla Andor ref.

Kimaradtak: Fülöp József r. k., Jánosi János r. k., Rácz István ref.

III. osztály. Osztályfő Adorján Jenő.

Minden tárgyból jeles: Deutsch Sándor izr., Ficner József r. k., Fogarasi Géza ref., Füssy József ref.

Minden tárgyból legalább jó: Berecky Tibor ref., Filep György ref., Hollunzer Károly ág. ev., Jeszenszky István ág. ev., Kis Sándor ref., Péter Zoltán ref., Schiessel Richárd r. k., Seres Sándor, Simándi István, Simon Irén izr., Török Stefánia ref., Zwillinger Hajnal ref., Hirsch Jozefa izr., mt.

Minden tárgyból legalább elégséges: Asztalos János, Bakucs Lajos ref., Balla Gyula ref., Bartha Ferenc ref., Bácsy Károly ref., Bányai Domokos ref., Bölöni István ref., Csép Dezső ref., Csorba László ref., Édler János r. k., Falka Zoltán ref., Finta Béla ref., Fodor Imre, Gönczi Samu, Hajdú Margit izr., Lászlóffy Aladár r. k., Lénárd Ilona Stefánia r. k., Moskovitz Andor izr., Ország György ref., Radó László ref., Rozinka István ref., Stepanek Alajos r. k., Szabó József ref., Szathmári Kálmán ref., Tauffer Miklós r. k., Vajda Gyula, Veszprémi József ref., Veress Miklós ref., Kellner Vilmos ág.

ev., Kovács István ref., mt., Kincs Lipót izr., mt., Gönczi Gábor ref., mt.

Egy tárgyból elégtelenek: Balázsi Gyula r. k., Barabási Sándor ref., Kis Lajos ref., Stránszky Antal r. k., Telegdy János r. k.

Két tárgyból elégtelenek: Bélfenyéri Imre ref., Bóné Árpád ref., Ilyés Károly r. k., Pap Mihály ref., Pethő Lajos ref., Szathmári András.

Több tárgyból elégtelen: Érsek Elek ref.

IV. osztály. Osztályfő: Barabás Béla.

Minden tárgyból jeles: Balogh Márta ref., Major Ferenc, Mihályfalvy Miklós ref.

Minden tárgyból legalább jó: Gazner Margit ref., Jakabos Margit r. k., József Ödön izr., Keresztesi Tibor ref., Schiessel Lajos r. k., Topán Zoltán r. k., Hévizi Ilona izr., Reich László izr., mt., Balogh Erzsébet ref.

Minden tárgyból legalább elégséges: Adorján László, Bereczki János ref., Deutsch Lajos izr., Diamantstein József izr., Gazner Andor ref., Kis József ref., Nagy Andor r. k., Nagy Árpád r. k., Onódi György r. k., mt., Pakott Dénes r. k., Pirchán Olga r. k., Salamon Béla ref., Szakács Gyula ref., Tóth János ref., Wellmann Károly ág. ev., Cserei Jolán ref., Geréb Dániel ref., mt., Deák István ref. mt., Rigoni János r. k., mt.

Egy tárgyból elégtelen: Corvin Gusztáv r. k.

Két tárgyból elégtelen: (javító vizsgálatra engedélyért folyamodhatnak) Herczeg Kálmán g. kath., Jeszenszky Irén, Orosz Béla ref., Sütő Sándor g. kath., Székely Sándor ref.

Osztályismétlésre utasittattak: Csonka Béla ref., Deák Zoltán ref.

V. osztály. Osztályfő: Fogarasi Géza.

Minden tárgyból jeles: Borbély Samu, Mihályfalvy Jenő ref.

Minden tárgyból legalább jó: Benczédi István, Frenkel József izr., Groszman Ella izr., Groszman Irma izr., Güttler Elza ref., Nagy Juliánna ref., Simándi Irén.

Minden tárgyból legalább elégséges: Bajka András, Balázs László ref., Czitter Tibor izr., Féder Vilmos r. k., Hajdú István izr., Kardos Terézia izr., Kassai F. Árpád ref., Lászlóffy Ernő r. k., Leőb Jenő izr., Lénárd Dezső ref., Nagy György ref., Osztián Margit r. k., Szathmáry Géza r. k., Lőrinczy György.

Egy tárgyból elégtelen: Horváthy László ref.

Kimaradtak: Balla Rozália r. k., Ellek Janka izr., Pál József r. k., Szén'ssy Erzsébet r. k.

VI. osztály. Osztályfő: Palczer Károly.

Minden tárgyból jeles: Kerekes Mihály r. k., Páll Antal r. k.

Minden tárgyból legalább jó: Balogh Edith, Szegedy Ilona ref.

Minden tárgyból legalább elégséges: Amirás Aladár r. k., Amirás Mihály r. k., Budovszky János r. k., Major József, Marosi Gusztáv ref., Rosenfeld Lajos izr., Száva András r. k., Szentkirályi István r. k.

Egy tárgyból elégtelen: Monoky József ref., Ritzel Antal r. k., Sütő Jenő r. k., Szántó Géza r. k., Zwillinger Szilárd ref.

Két tárgyból elégtelen: Ekárt Gyula.

Kimaradtak: Bocs'nczy András r. k., Miklós Sándor ref.

VII. osztály. Osztályfő: Adorján Jenő.

Minden tárgyból legalább jó: Gönczy Samu r. k., Groszman Ernő izr., Hirsch Zoltán ref., Tóth Klára r. k.

Minden tárgyból legalább elégséges: Baruch Ármin izr., Bernát Hání izr., Major István, Simon Dezső ref., Székely János.

Egy tárgyból elégtelen: Sütő Gyula r. k.

Két tárgyból elégtelen: (javító vizsg. engedélyért folyamodhatnak) Budovszky Mihály r. k., Nagy Árpád ref.

Kimaradtak: Fehér Vilmos, Isza Anna ref.

Nem állott vizsgálatra betegség miatt: Simándi Mária.

VIII. osztály. Osztályfő: Száva Kristóf.

Minden tárgyból legalább jó: Ausländer Dóra izr., Bodoczi Károly, Budovszky Mária, Csekme Irén ref., Freund László izr., Gombás Ilona ref., Groszman Blanka izr., Márkus Béla izr., Retezár Jenő r. k., Simon Ernő izr., mt., Szegedy Péter ref.

Minden tárgyból legalább elégséges: Asztalos Sándor ref., Demeter István ref., Finta János ref., Gajzágó Albert r. k., mt., Major Erzsébet, Major Sándor, Osztián Emil r. k., Pap Jenő r. k., mt., Pethő Ernő ref., Részegh Lajos r. k., Spierer Jolán izr., Szentkirályi Lajos r. k., Szilágyi Jenő ref.

Egy tárgyból elégtelen: Ekárt Ferenc, Gspann Károly r. k.

Kimaradtak: Ercsényi Margit ág. ev., Erdődi Sándor mt.

VII. FEJEZET.

A tanulók statisztikája.

a) Kolozsvári főgimnázium.

Felvétetett: fiú 263, leány 40, összesen 303, kimaradt: fiú 13, leány 3, összesen 16. Június hóban osztályvizsgálatot tett: fiú 250, leány 37, összesen 287; nyilvános fiú 237, leány 24, összesen 261, magán fiú 13, leány 13, összesen 26.

Osztályvizsgálatot tett	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
nyilvános fiú	39	30	39	26	31	30	16	26	237
nyilvánes leány	8	5	4	2	3	1	1	—	24
magántan. fiú	3	2	2	—	2	2	—	2	13
magántan. leány	1	4	2	2	—	—	3	1	13
Összesen:	51	41	47	30	36	33	20	29	287

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók *kor szerint*: 10—12 éves 30 fiú, 7 leány, 12—14 éves 85 fiú, 14 leány, 14—16 éves 78 fiú, 11 leány, 16—18 éves 37 fiú, 4 leány, 18—20 éves 19 fiú, 1 leány, 20—22 éves 1 fiú.

Honosság és szülők állandó lakhelye szerint: romániai illetőségű 249 fiú, 37 leány, idegen illetőségű 1 fiú. Azon tanulók száma, kiknek szülője állandóan az iskola székhelyén lakott: 149 fiú, 18 leány; a megyében: 23 fiú, 3 leány; a tartományban: 77 fiú, 16 leány; más országban 1 fiú.

Vallás szerint: unitárius 125 fiú, 28 leány, ref. 9 fiú, 1 leány, ág. ev. 9 fiú, r. kath. 30 fiú, 3 leány, izr. 76 fiú, 5 leány, anabaptista 1 fiú.

Nemzetiség szerint: magyar 173 fiú, 32 leány, német 1 fiú, zsidó 76 fiú, 5 leány.

Előmenetel szerint: minden tantárgyból jeles 16 fiú, 3 leány, = 6·62%, legalább jó 37 fiú, 10 leány, = 16·38%, legalább elég-

séges 150 fiú, 20 leány = 59·23%, elégtelen osztályzatot kapott 48 fiú, 3 leány = 17·77%, javító vizsgálatot tehet 41 fiú, 3 leány, ismételnie kell 7 fiúnak, ismétlő volt 3 fiú.

A VIII. osztály előmenetele: minden tantárgyból jeles 2, legalább jó 4, legalább elégséges 20, elégtelen 2 fiú, 1 leány, javíthat 2 fiú, 1 leány.

Magaviselet szerint: jó 185 fiú, 24 leány, = 80·08%, szabályszerű 51 fiú, = 19·54%, kevésbbé szabályszerű 1 fiú, = 0·38%.

Szülők foglalkozása szerint: kisbirtokos fiú 17, leány 1, birtokos fiú 10, leány 1, nagybérlő fiú 2, napszámos-szolga fiú 11, leány 1, kisiparos fiú 40, leány 1, gyáros fiú 3, kiskereskedő fiú 29, leány 2, nagykereskedő fiú 10, pap fiú 10, leány 3, tanító fiú 12, leány 6, tanár fiú 9, leány 4, közhivatalnok fiú 53, leány 7, nyugdíjas fiú 11, leány 3, értelmiségi fiú 29, leány 3, magánzó fiú 4, leány 5.

A szülők anyagi helyzete szerint: jó: fiú 101, leány 9, közepes: fiú 104, leány 19, szűkös: fiú 45, leány 9.

Családi helyzet szerint: hadiárva 4 fiú, 1 leány, apátlan árva fiú 22, leány 10, teljesen árva 4 fiú, 1 leány.

b) Tordai főgimnázium.

Felvétetett: fiú 290, leány 54, összesen 344, önként kimaradt fiú 16, (ezek közül egy meghalt) leány 6, összesen 22. Június hóban osztályvizsgálatot tett: fiú 273, leány 49, összesen 322.

Osztályvizsgálatot tett	I/a	I/b	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
nyilvános fiú	36	41	42	53	26	17	16	10	16	257
nyilvános leány	6	—	10	4	8	7	2	2	7	46
magántan. fiú	1	—	4	3	5	—	—	—	3	16
magántan. leány	—	—	1	1	—	—	1	—	—	3
Összesen: . . .	43	41	57	61	39	24	19	12	26	322

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók *kor szerint:* 10—12 éves 91 fiú, 16 leány, 12—14 éves 80 fiú, 5 leány, 14—16 éves 61 fiú, 18 leány, 16—18 éves 31 fiú, 7 leány, 18—20 éves 4 fiú, — leány, 20—22 éves 5 fiú, 3 leány, 28—30 éves 1 fiú.

Honosság és szülők állandó lakhelye szerint: romániai illetőségű volt 272 fiú, 49 leány, idegen illetőségű 1 fiú. Azon tanulók száma, kiknek szülője állandóan az iskola székhelyén lakott: 233 fiú, 43 leány, a megyében: 36 fiú, 6 leány, a tartományban: 3 fiú, más országban 1 fiú.

Vallás szerint: unitárius 37 fiú, 8 leány, ref. 130 fiú, 18 leány, ág. ev. 5 fiú, 1 leány, r. kath. 72 fiú, 7 leány, g. kath. 2 fiú, — leány, izr. 27 fiú, 15 leány.

Nemzetiség szerint: magyar 245 fiú, 34 leány, német 1 fiú, zsidó 27 fiú, 15 leány.

Előmenetel szerint: minden tantárgyból jeles 16 fiú, 6 leány, = 6·83%, legalább jó 46 fiú, 29 leány, = 23·29%, legalább elégséges 154 fiú, 12 leány, = 51·55%, elégtelen osztályzatot kapott 56 fiú, 2 leány = 18·01%, javító vizsgálatot tehet 46 fiú, 2 leány, ismételnie kell 10 fiúnak, ismétlő volt 2 fiú.

A VIII. osztály előmenetele: minden tárgyból legalább jó 6 fiú, 5 leány, legalább elégséges 11 fiú, 2 leány, elégtelen 2 fiú, javító vizsgálatot tehet 2 fiú.

Magaviselet szerint: jó 233 fiú, 46 leány, = 92·07%, szabályszerű 23 fiú, = 7·59%, kevésbbé szabályszerű 1 fiú = 0·33%.

Szülők foglalkozása szerint: kisbirtokos fiú 49, leány 2 = 51, birtokos fiú 24, leány 6 = 30, bérlő fiú 6, leány 1 = 7, napszámos, szolga fiú 6, leány — = 6, kisiparos fiú 50, leány 1 = 51, gyáros fiú 1, leány 2 = 3, kiskereskedő fiú 29, leány 6 = 35, nagykereskedő —, pap fiú 4, leány 1 = 5, tanító fiú 5, leány 2 = 7, tanár fiú 6, leány 3 = 9, közhivatalnok fiú 38, leány 12 = 50, nyugdíjas, járulékos fiú 19, leány 2 = 21, szabadfoglalkozású értelmiség fiú 33, leány 10 = 43, magánzó fiú 3, leány 1 = 4.

A szülők anyagi helyzete szerint: jó fiú 45, leány 18 = 63, közepes fiú: 201, leány 22 = 223, szűkös fiú: 57, leány 9 = 36.

Családi helyzet szerint: hadiárva fiú 6, leány — = 6, apátlan árva fiú 18, leány 5 = 23, teljesen árva fiú 5, leány — = 5.

VIII. FEJEZET.

Érettségi vizsgálatok.

Még a múlt iskolai évben történt, de a tavalyi értesítőből elnézés folytán kimaradt, hogy a közokt. vezértitkárság rendeletére az érettségi bizonyítványok *hasábosan két nyelven* állíttattak ki. A tanuló neve és az aláíró vizsg. bizottsági tagok neve azonban csak magyarul. Az érettségi bizonyítvány a tavaly — tekintet nélkül arra, hogy az illető görögöt tanult-e vagy pótlót — *egyformán képesített a főiskolai tanulmányokra.*

Az idén a közokt. vezértitkárság 3888—1922. IV. sz. rendelete életbe lépteti *a románnyelvből teendő érettségi vizsgálatot.* Az 5201—1922. IV. sz. rendelet az előbbi intézkedésein a könnyítés irányában némi módosításokat tesz. Eszerint írásbelire 3—3 tétel tűzendő ki a történelmi és irodalmi tanulmányok köréből magyarra (30 nyomtatott sor) vagy románra (20 nyomtatott sor) fordítás végett, melyek közül az elnök 1—1-et jelöl ki kidolgozásra. A tanulók szabadon választhatnak a magyarra vagy románra fordítandó tétel közül. A szóbeli vizsgálatnál nehány kisebb kérdés teendő tel, a mellyel a tanuló bebizonyítja a románnyelvből való készültségét; és egy kérdés a román irodalomból, „melyből bebizonyuljon, hogy a tanulónak meg vannak a román irodalomból az alapfogalmai.“ A tanuló románul felel, de ha még nem tudná magát szabatosan kifejezni, az intézet tannyelvét is használhatja. A bizonyítványok kiállítása ügyében a közokt. vezértitkárság úgy intézkedik, hogy azok *hasábosan két nyelven állíthatók ki* és a román nyelv mindennemű bizonyítványon közvetlenül a vallástan után jő. A bizonyítványok záradéka ügyében a 6673—1922. IV. sz. rendelet visszaállítja az 1883. XXX. t.-c. alapján a magyar vallás- és közokt. miniszter 1905—105500. sz. rendeletével szabályozott záradékoló szöveget.

a) A kolozsvári főgimnázium tanulói.

1. *A szept. javító* érettségi vizsgálat 10-én tartatott Kelemen Lajos elnök, Litan Gergely kormányképviselő jelenlétében. *Első ízben történt, hogy a székelykeresztúri és tordai gimn. tanulók itt gyűjtettek össze.* Kolozsvárról 9-en, Székelykeresztúrról 6-an, Tordáról 3-an jelentkeztek. Az összes tanulók éretteknek nyilváníttattak. Kolozsvárról: Bartha Imre, Czikéli Ernő, Gspann Károly, Kőszegi Béla,

Schwartz Lajos, Kalmár Ferenc, Salamon Lipót, Illés Kálmán, Nagy Zsigmond. Székelykeresztúrról: Bedő Ernő, Beke Albert, Gál József, Gombos Jenő, Lőrinczi Zoltán, Nagy Zoltán. Tordáról: Balázsi István, Keresztes Sándor, Velits Zoltán.

2. Ugyanakkor tartatott *teljes érettségi vizsgálat.* Irásbeli része IX. 6—8-án. Jelentkezett egy tanuló Kolozsvárról, egy Tordáról, aki a múlt iskolai év végén az irásbeli vizsgálatot letette, a szóbeli megkezdése előtt beteg lett; e betegségét szabályszerűen igazolván, a vizsg. bizottság az irásbeli dolgozatai érvényét 1922. VI. hó végéig meghosszabbította. Irásbeli tétel volt a magyarból: Petőfi költészete s hatása; latinból: Cic. in Cat. III. 7.; mennyiségtanból: Valaki 2400 leu járadékot húz 8-szor minden harmadik év végén; mily nagy a járadék mostani értéke? Egy háromszög oldalai a = 15 m., b = 20 m., c = 18 m.; mekkora a háromszöggel egyenlő területű szabályos ötszög egyik oldala? A szóbeli vizsgálat alapján Berner Adolf *jól*, Hoffmann Henrik egyszerűen *érettnek* nyilváníttatott.

3. *A rendes évvégi vizsgálatok* irásbeli része V. 15—18-án, szóbeli része VI. 19—21-én tartatott dr. Várady Aurél egyházi tanácsos elnöklete, dr. Senn Valér főigazgató, kormányképviselő, br. Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok, dr. Szentiványi József megbizott isk. felügyelő-gondnok, dr. Lukácsi József egyh. tanácsos, vizsg. biztosok jelenlétében. A vizsgálatra jelentkezett 26 idén végzett és 2 ismétlő tanuló. Az irásbeli tételek ezek voltak: Románból: Un poet necunoscut. Magyarból: Petőfi szobra előtt. Latinból: Sall. Bell. Cat. Cap. 6. Mennyiségtanból: 1. 60.000 leu tőke, ha egy évvel rövidebb ideig kamatozott volna, a végösszeg 3996·12 leuval kevesebb lett volna; ha pedig egy évvel tovább kamatozik, 4156·02 leuval többre növekedik. Hány %-ra és hány évre volt a tőke elhelyezve? 2. Egy háromszögnek szögei: $\alpha = 74^0 15'46''$, $\beta = 36^0 9'24''$, $\gamma = 69^0 34'50''$, a háromszög köré irt körnek súgara r = 2 dm., kérdés, mily nagy azon háromszögnek a területe, melyet a csúcspontokon a körhöz húzott érintők alkotnak?

Az irásbeli vizsgálat eredménye: Románból: 7 jeles, 11 jó, 8 elégséges, 2 elégtelen; magyarból: 5 jeles, 10 jó, 13 elégséges; latinból: 3 jeles, 7 jó, 17 elégséges, 1 elégtelen; mennyiségtanból: 3 jeles, 7 jó, 16 elégséges, 2 elégtelen.

Az irásbeli alapján mindnyájan szóbelire bocsáttattak. Éretteknek nyilváníttattak *jelesen*: Jakab Géza, Vajda Ákos, Wollheimer József; *jól*: Balázs Andor, Botár István, Csegezy István, Hirschfeld

Jenő, Kőváry Jakab, Létai István; *éretteknek*: Balázs Antal, Benedek Miklós, Benke Aurél, Biró Mór, Blum Izidor, Bruck Ottó, Csegezy Gyula, Fekete Tibor, Jeremiás Imre, Magyary Károly, Molnár Imre, Péterffy István, Sándor Pál, Zsigmond József, Pusztai János.

Két hó múlva a székelykeresztúri unit. főgimnáziumban tartandó *javító vizsgálatra* utasíttattak: Baranyai Elek (lat.), Deák László (fiz.), Elekes Mihály (menny.), Fazakas Jenő (román).

Br. Petrichevich-Horváth Kálmán főgondnok úr 100 l. jutalmát Vajda Ákos, dr. Várady Aurél 50 l. jutalmát legjobb magyar írásbeli dolgozatáért Jakab Géza nyerte.

b) A tordai főgimnázium tanulói.

A bukaresti közokt. miniszter 52627—1922. I. 12. sz. rendelkezésével — az egyház minden felterjesztése és tiltakozása ellenére — a tordai unit. főgimnázium nyilvánossági jogát megvonta s úgy intézkedett, hogy e tanulók jelentkezhetnek az ország bármely nyilvános jogú gimnáziumában vizsgálatra. E rendelet következtében az E. K. T. 835. sz. leiratával a tordai főgimn. igazgatóságát utasította, hogy a tanulók — akik a rendelet vétele előtt (a rendelet kelte 1922. VI/15.) az osztályvizsgát és az írásbelit a tordai unit. főgimnáziumban már letették — június 21-én az itteni vizsg. bizottság előtt, melynek tagjául még dr. Balogh György isk. felügyelőgondnok is kineveztetett, vizsgálatra jelentkezzenek. Előzőleg az írásbeli dolgozatok és a vizsg. ügyiratok dr. Seni Valér kormányképviselőnek beküldettek.

A vizsgálatra 23 tanuló jelentkezett, köztük 2 magántanuló és 7 leány.

Az írásbeli tételek a következők voltak: Románból: közelebbről meg nem határozott szöveg; magyarból: Mikes Kelemen leveles könyve; latinból: Liv. ab urbe cond. XXVI. 7.; mennyiségtanból: 1. A $17^{3x^2-8x+7} = 4913$ egyenletnek a nagyobbik gyöke valamely végtelen geometriai haladvány első tagja, a kisebb gyöke a haladvány hányadosa. Számítsuk ki a végtelen geometriai haladvány összegét. 2. Milyen távolságra van Budapesttől Bukarest, ha Budapestnek keleti hosszúsága 19°3'48", északi szélessége 47°29'12"; Bukarestnek keleti hosszúsága pedig 26°7' s északi szélessége 44°26' és mennyi idő alatt teszi meg ezen útat egy óránként 75 km. sebességgel haladó léghajó? Az írásbeli vizsgálat eredménye:

Románból: 19 jeles, 3 jó, 1 elégséges; magyarból: 5 jeles, 7 jó, 7 elégséges, 4 elégtelen; latinból 4 jeles, 11 jó, 8 elégséges; mennyiségtanból: 4 jeles, 11 jó, 8 elégséges. Az írásbeli alapján mindnyájan szóbelire bocsáttattak. *Éretteknek nyilvánittattak jelesen*: Ausländer Dóra, Bodoczi Károly; *jól*: Budovszky Mária, Freund László, Gombás Ilona, Grossmann Blanka, Major Erzsébet, Márkus Béla, Osztián Emil, Retezár Jenő, Simon Ernő, Spierer Jolán, Szegedy Péter; *éretteknek*: Asztalos Sándor, Csekme Irén, Finta János, Major Sándor, Pap Jenő, Részegh Lajos, Szentkirályi Lajos; két hó múlva a székelykeresztúri unit. főgimnáziumban tartandó javító vizsgálatra utasíttattak latinból: Demeter István, Pethő Ernő, Szilágyi Jenő.

IX. FEJEZET

Tanulmányi kirándulások.

A IV. és VI. osztály a természetrajz-tanár vezetése alatt két nagyobb kirándulást tett. Egyet 1921. okt. 1-én Gálffy Zsigmond tanár kíséretében Kissebesre és onnan a Dragán-völgybe, egy másikat pedig 1922. május 6-án Egeresre.

Kissebesen Sándor Miksa bányaigazgató nagyfokú szívességéből diákjaink nagyon tanulságos és élvezetes kirándulást tettek. Az út különleges célja az volt, hogy az ásványtannal, geologiával foglalkozó ifjúság megismerkedjék a legközönségesebb kolozsvári kövezetkővel: a dacittal, illetőleg a Dragan-völgyben a granittal és így a termőhely színén jöjjön tisztába azzal, miért hívják tévesen a mi kövezetkövünket granitnak. Kissebesen Sándor igazgató és a bánya egyik mérnökének vezetése mellett megtekintette az ifjúság először s a kőzúzó üzemet; azután annak gépeivel és az üzem gyári berendezésével, műhellyel, házi siklóberendezéssel ismerkedett meg. Onnan kivonúlt a bányához és ott a kőfejtéssel, valamint a kövezetkő formálásával jött tisztába. Szaktanár részletes magyarázatot tartott a vidék geologiai kialakulásáról, az egykor ott működött vulkanizmusról és a dacit keletkezéséről. Megismertette az ifjúságot a dacit fő alkotó ásványaival: a földpátokkal, quarccal, amphibollal és biolittal. Erre megmászta az ifjúság a bányaüzem területét és ott a légturbinás fúrógép működését szemlélte meg csoportokra oszoltan. Végezetül pedig a bánya rég nem művelt sziklafalain, ősrepedésein, főként pedig a hegytetőkön a kemény sziklának termőfölddé

való átalakulását követte nyomon a legfinomabb árnyalatokat is szemügyre véve. Este pedig a fúrt lyukak felrobbantásában gyönyörködött.

Közben a kissebesi fatelep iparvasútján a Dragán-völgyében mintegy 27 km-es kirándulást tett, ahol a vidék tájképi szépségeiben, földrajzi kialakulásában és ősgeologiai történelmében gyönyörködött. Fönn a vágatások táján találkozott össze a társaság a véletlenül ott időző Szádeczky Gyula főgeologussal, aki igen nagy szivességgel tartott magyarázatot a föld őstörténelméről, a kristályos palák keletkezéséről, a gránitról, rhiolithról és verukano konglomerátról, melyeket ott a délután folyamán mind szálban keresett föl az ifjúság. A diákok figyelmét leginkább lekötötte annak a száraz, forró sivatagi korszaknak ismertetése, melynek folyamán az ott lévő őshegyrendszer a verukánó anyagává pusztult el.

Nem sokkal állott hátrább tanúlságaiban az egeresi kirándulás sem. Itt első sorban is a Forgácskúton levő szénbányát tekintették meg. Ide is a vidéknek kolozsvári vonatkozása vitte ki az ifjúságot, mert az egeresi szén a Törökvágás oldalát képező rétegekkel teljesen egykorú és vele azonos oligocen-kori földrétegekben található, Forgácskúton kaptunk is egy teknősnek, az Antracotherium-nak, bordamaradványaiból, mely állatnak teljes csontváza viszont a Törökvágás rétegeiből került elő; úgy hogy iskolánk ezzel a rétegek azonosságát bizonyító relictum birtokába is jutott. Forgácskúton Dr. Bauma mérnök kalauzolásával a bánya tárnáiban mintegy két kilométeres útat tettünk meg s e közben az ifjúság megismerkedett a széntelep elhelyezkedésével, a föld tektonikájának két fontos jelenségével, a gyűrődések és vetődések jelenségével, a bányaüzem fényes berendezésével és a szénbányamunkás szánalomraméltóan nyomorúságos helyzetével. Sem a vezető tanár, sem pedig egyik vezető bányamunkás, ki a bányászok társadalmi helyzetéről szolgált fölvilágosításokkal, nem mulasztotta el rámutatni arra a mérhetetlen ellentétre, mely önnáll az ipar föllendülését szolgáló, az emberi jólétet biztosító szén, és a szenet előteremtő, tehát végeredményben az emberi jólétet szolgáló szénmunkás élete, léte között. Atlétáskodó, tornaversenyeken számos díjat nyert diákjaink elkérték a fúrómunkás kezéből a fúrógépet s bizony öt perc leforgása után holtfáradtan tették le kezükből csodálkozva afölött, hogy képes 8—10 órán keresztül ily óriás munka teljesítésére a bányamunkás. A bányai kirándulás után a bánya előtt a szétcserepező palalevelek között szá-

mos növénylenyomatot és Cirena kövületet gyujtött az ifjúság a saját gyűjteménye számára.

A szénbányától gyalog ment át az onnan körulbelől 11 km.-re fekvő gypszbányához. Az úton a Vigyázó (Vlegyásza) hegytömb fenségében gyönyörködött az ifjúság és a szaktanár a pihenőket a vidék geologiai és az azzal kapcsolatos tájképi kialakúlásának megértetésére használta föl. A gypszbányában, mely alsó eocen-korú rétegekben van, a tengeri lerakódások sorrendjéről, az anhydritnek gypsszé való átalakúlásáról, az eocén rétegeinek sorrendjéről, azoknak a bácstoroki mészkőrétegekkel való kapcsolódásáról volt szó. Az ifjúság a bányát széltében-hosszában átkutatta és e közben köteles volt mindenki az összes gypszfajtákat összegyűjteni és vele a szaktanárnak beszámolni. A bányában egész közelről búvóhelyről robbantást szemléltünk. A bányától hazajövet a híres Szentlászlópénzes földrétegeket eredeti fekvőhelyén kalapáltuk meg és számos kővületet gyűjtöttünk. Az ifjúság a mintegy 26 km.-re rugó gyaloglást kitűnő épséggel, vidám dalolással tette meg és Egeresre visszatérve, még a gypsz- és műtrágyagyár üzemét is megszemlélte a késő esti órákban.

A kolozsvári földrétegek megismerésére helyi kirándulást tett az V. és VI. osztályos ifjúság a Bükk-erdőn át a Plecska-völgybe, valamint a Fellegvárra, külön az I. oszt. a Fellegvár oldalára.

A föntemlített kirándulások kötelezők voltak. Ezenkívül nem kötelező vasárnapi kiránduláson részt vettek a VI. o. tanulói a Békásban a gypszrétegek és a Bükk-dülő geizir maradványa, valamint a Costa cel mare kővületeinek a megszemlélésére. Azonkívül pedig Pataki András felügyelő vezetése alatt a tavaszon Monostor, Plecska, Bercsényi őrház, később a Törökvágás, Kányafő, Bácstorok felé mintegy 60—60 növendék volt részben üdülő és részben tanulmányi kiránduláson.

Rendes iskolai órák helyett 2—2 órás sétán megtekintette a III—IV. osztály a papiroslemezgyárat, a IV. és VI. osztály a gázgyárat és a IV. osztály a sörgyárat.

Vidékre tervezett és előkészített több napos kirándulásra a szaktanár tüdőjének gyengélkedése folytán orvosi tilalom miatt nem vezethette el az ifjúságot.

X. FEJEZET.

Házi tornaverseny.

Junius hó 11-én d. u. 3 órakor kedvező időben nagyszámú közönség érdeklődése mellett házi tornaversenyt tartottunk. Önkéntes adományokból a győztesek jutalmazására és segélyző-alapunk gyarapítására 2913 leu, 40 drb. könyv, 2 ezüst, 1 nikkel, 10 bronzérem és 8 tisztelettárgy gyűlt össze. Kedves kötelességet teljesítek, midőn az adományokért e helyen is kifejezem az intézet hálás köszönetét. A verseny műsorában következő számok voltak: felvonulás, szabadgyakorlatok (fiúk) zenére, szabadgyakorlatok (leányok) énekre, svéd gyakorlatok a tornapadon és gula-lovon (leányok). Versenyek: síkfutás, rúdmászás, magas korlát, távolugrás, alacsony korlát, súlydobás, magas nyújtó, magasugrás, ló, rohamdeszka és kótya. Az összetett versenyekben az alsó osztályok első győztesei 30—30 leut, második győztesei 25—25 leut, harmadik győztesei 20—20 leut; a felső osztályok első győztesei pedig 50—50 leut, második győztesei 40—40 leut, harmadik győztesei 30—30 leut nyertek: még pedig az I. o.-ban első Ferenci Endre, második Hild Dezső, harmadik Nagy József; a II.-ban első Székely József, második Kovács Sándor; a III.-ban első Szathmári János, második Király István, harmadik Ince Kálmán; a IV.-ben első Almási András, második Kovács Jenő, harmadik Baczoni Ernő; az V.-ben első Fikker János, második Willing Miklós, harmadik Almási Ferenc; a VI.-ban első Tischler Béla, második Török Elek, harmadik Tódor Mihály; a VII.-ben első gróf Horváth-Toldy István, második Ekárt Andor, harmadik Nagy Domokos; a VIII.-ban első Sándor Pál, második Botár István, harmadik Deák László, negyedik Létai István. Az egyéni versenyek második győztesei 1—1 oklevelet kaptak. A vívásban Deutsch Gábor IV. o. t. nikkelérmet, Filep Andor V. o. t., Tischler Lajos VI. o. t., Sárdi Ákos VII. o. t. 1—1 kis bronzérmet, Sándor Pál VIII. o. t. nagy bronzérmet és Ferencz József IV. o. t. oklevelet nyertek, míg a felső osztályok második győztesei jutalomtárgyakat kaptak. A kótyaversenyben a VII. o. csapata győzött, melynek minden tagja 1—1 oklevelet nyert.

A főverseny (I—IV. o.) első győztese Szatmári János III. o. t. kis ezüstérmet, második Székely József II. o. t. bronzérmet, harmadik Almási András IV. o. t. szintén bronzérmet kapott. A főver-

seny (V—VIII. o.) első győztese Sándor Pál VIII. o. t. aranyozott ezüstérmet és 1 dísztárgyat, második Botár István VIII. o. t. bronzérmet és 1 dísztárgyat, harmadik gróf Horváth-Toldy István VII. o. t. bronzérmet nyert. Egyéni versenyekben nagy bronzérmet kaptak: Deák László VIII. o. t. súlydobásért (10·20 m.), Sándor Pál VIII. o. t. magasugrásért (154 cm.). Az idén leánynövendékeink is résztvettek a tornaversenyben. Síkfutásban (I—IV. o.) első Szatmári Anna II. o. t., második Gyulai Anna IV. o. t.; (V—VIII. o.) első Berkes Ilona VII. o. t.; magasugrásban (I—IV. o.) első Erdős Margit III. o. t., második Szatmári Anna II. o. t.; (V—VIII. o.) első Kappel Margit VII. o. t., második Graef Kató V. o. t. Az első győztesek pénzjutalmat, a második helyre kerültek oklevelet nyertek.

A versenyek eredményét az igazgató hírdette ki és ő osztotta ki a jutalmakat az évzáró ünnepen. Kiadatott jutalmul összesen 925 leu, 42 oklevél, 2 ezüst-, 1 nikkel-, 10 bonzérem és 8 tiszteletdíj.

A tornaverseny $6^1/_2$-kor ért véget a főtiszt. püspök úr buzdító beszédével. Iskolai alapjaink javára önkéntes adományokból a tornaversenyen befolyt 1322 leu.

XI. FEJEZET.

Ösztöndíjak, segélyezés, jutalmak, pályadíjak.

1. Ösztöndíjak.

Konviktusi ösztöndíjban kiosztatott *64 tanulónak 23100 leu* a a következő részletezés szerint: teol. akad. hallgatóknak 9275, leányotthoni növendékeknek 5950, torda-aranyoskörii illetőségüeknek 3325, más tanulóknak 4550 leu.

Másféle ösztöndíjak: Kamat hiánya vagy más ok miatt *nem adtuk ki* a *Kilyéni Ferenc Albert* (286·91), *br. Győrffy Rozália* alap (11260·—) egyik, a *Berde-családi* ösztöndíj (36894·51), dr. *Nagy Károly* (1515·53), *1916/17. évi IV. o. hadikölcsön* alapítványok kamatait.

A *br. Győrffy Rozália* alap egyik ösztöndíját (200 L) Végh József VII. o. t. kapta. A *milleniumi találkozók* alapjából (307·65) 12 leut Vajda Ákos VIII. o. t., ifj. *Hadházy József* a.-ból (496·39) 10 leut Szathmári János III., *1887. évi osztálytársak* alapjából

(588·12) 20·— leut Gál Endre IV., *1888. évi o.-t.* a.-jából (274·24) 9 leut Ekárt Gyula II., *1889. évi o.-t.* a.-jából (630·79) 14 leut Bíró Zsuzsa II., *Id. Szentpétery nemes János* a.-ból (453·58) 10 leut Gedei Endre VII., *K. Simó Pál* a.-ból (524·98) 16 leut Szathmári Anna II. o. t., *Szentgericei Iszlai József* a.-ból (560·01) 12·50 leut Kuti Kelemen VII. o. t., *Kilyéni Ferencz Károly* a.-ból (536·21) 15 leut Pethő István VII. o. t., *Rázmán Mózes* a.-ból (135·86) 5 leut és *Kozma Ferenc* a.-ból (3083·62) 80 leut Rázmán Mór V. o. t., *Tibáld József* a.-ból (9473·17) 115 leut Fekete Miklós IV., *Kribl Sándor és neje Piger Zsuzsánna* a.-ból (2450·—) 75 leut Török Elek VI., *Serester Anna* a.-ból Marosi László I. o. t. 430, Bácsi Anna és Dániel III. o. t. 430—430, Kiss György III. o. t. 150, Kiss Berta V. o. t. 280, Erdős Margit III. o. t. 280 leut. *Jeremiás József* úr adományából 100 leu segélyt Biró Róza I. o. t., Ütő Lajos V. o. t. 200 leut.

Segélyezés.

Az egyházi főhatóság 80 tanulónak 15100 leu tandíjat engedett el és a buni birtok jövedelméből a konviktusnak 16339 leu segélyt adott.

Jutalmak.

Az évzáró ünnepélyen, jun. hó 17-én, következő jutalmakat osztottuk ki:

a) *Alapitványokból*:

1. *Gyöngyössy István* emlékalapból (354·02) 15 leut nyert Pethő István VII. o. t.

2. *Fehér Márton* szépirási alapból (340·61) 4 leut Nagy József I. o. t.

3. *Pap Mózes* erénydíj-a.-ból (123·50) 4 leut Elekes Mihály I. o. t.

4. *Sipos Gábor* a.-ból (79·32) 2·50 leut nyert legjobb magyar dolgozataiért Jakab Géza VIII. o. t.

5. *Kövendi Szász Gergelyné* a.-ból (297·58) az Önképzőkörben felolvasott s a Reményben megjelent legjobb dolgozatáért 5 leut nyert Botár István VIII. o. t.

6. *Az 1875. évi osztálytársak* a.-jából (310·47) 12 leut nyert a VIII. o. t. legjobb eredménnyel végzett unit. tanuló, Vajda Ákos.

7. *Az 1879. évi osztálytársak* a.-jából (920·62) 36 leut nyer a felső o. ifjúság ítélete alapján Létai István VIII. o. t. legjobb orációjáért.

8. *Az 1884. évi osztálytársak* a.-jából (435·62) 17 leut nyer Engel Pál VII. o. t. az Apolló-körben a zene művelése körül kifejtett szorgalmáért és előmeneteléért.

9. *Dr. Nyiredy Géza* emlékalapból (1025·23) 39 leut nyer Pálffy Zoltán V. o. t. a természettudományokban kifejtett kiváló szorgalmáért és előmeneteléért.

10. *Gmehling Richárd* emlékalapból (781·92) 24 leut nyer Ürmösi Károly IV. o. t.

11. *Iszlai Márton* emlékalapból (144·56) 5 leut Magyary Károly VIII. o. t. a zenében kifejtett szorgalmáért.

12. *Deutsch Editke* a.-ból (1045·13) 40 leut nyer Bíró Zsuzsa II. o. t.

13. *1919—20. évi osztálytársak* a.-ból (1045·13) 40 leut nyer Létai István.

14. *Csiki László* emlékalapítványból (2000·—) 35—35 leu jutalmat nyernek: Bíró Rozália I., Szén Erzsébet II., Kiss Berta, Komjátszegi Géza V. o. t., összesen 4-en 140 leut.

15. *Batiz Dénes* (163·98—2·50), *Baczoni Géza* (52·60—2·—), *Csiki Elek* (531.03—20.—), *Farkas Sándor—Kovács Róza* (58·91—2·—), *Ferencz József—Péterfi Zsigmond* (584·46—20·—) *Farkas Vilmos* (264·10—10·—), *Lászlóczky Péter* (275·60—5.—), *Mikó Imre* (264·21—7·50), *Peielle István* (1797·38—50·—), *1866. évi osztálytársak* (252·07—10·—) alapokból és a *költségvetés* terhére 25—25 leu jutalmat nyernek: Bíró Klára, Kurzberg Sándor, Kiss Vilmos I., Mikó Imre II., Nagy Mózes V. (különösen szorgalmáért), 44 leut Pálffy Sarolta VI. o. t. Összesen 6 tanuló 169 leut.

Nem adatnak ki: Ilosvay Lajos, Magyary Árpád alapok részben kamathiány, részben az előírt feltételek hiánya miatt.

b) *Egyesek adományából és jutalmazásra gyűjtött összegből*:

1. Br. *Petrichevich Horváth Kálmán* (150), dr. *Bencédi László* (150), *László Gyula* bankigazgató (100), dr. *Borsai Áron* (100), *dr. Gspann Károly* (100), *Katona Mihály* (20), dr. *Szent-Iványi József* (150), dr. *Fekete Sándor* (100), *Ormai Kálmán* (100), dr. *Benedek Miklós* (100), 50—50 leut kaptak a következő *szin jeles* tanulók: Gál Jenő, Nagy József I., László Tihamér, Kovács Margit II., Pap Zsigmond, Szathmári János, Luka Margit III.,

Fekete Miklós, Gál Endre, Ürmösi Károly, Kovács Klára IV; 100—100 leut, Székely László, Valkó László V., Kolumbán Mózes, Major József, Rosenberger Lajos VI., Gelei Endre VII., Vajda Ákos, Wollheimer József VIII. o. t., 40—40 leut kapnak *egy jóval*: Fekete László, br. Orbán János III., 80—80 leut, Filep Andor V., Végh József VII. o. t.; 30—30 leut *két jóval*: Kelemen Erzsébet I., Deutsch Gábor, Ferencz József, Kurzberg Margit IV.; 60—60 leut Farkas Imre, Rázmán Mór V., Horváth György VI. o. t., összesen 30 tanuló 2960 leut.

Dr. Gálffy Miklós úr adományából 50 leut kap Ferenczi Endre I. o. t.

Minerva r.-t. adományából könyvjutalomban részesülnek: Blau Imre III., Ürmösi Károly, Gál Endre, Fekete Miklós, Kovács Klára IV., Kiss Berta, Valkó László, Farkas Imre, Rázmán Mór, Komjátszegi Géza V., Wollheimer János, Kolumbán Mózes, Major József, Rosenberger Lajos, Horváth György VI., Gelei Endre, Engel Pál VII., Vajda Ákos, Wollheimer József VIII. o. t.

Dr. Szegedi József kórházi igazgató-orvos úr adományából: Kappel Margit, Végh József VII., Jakab Géza, Botár István VIII. o. t.

A közönség adományából: Nagy József, Gál Jenő, Kurzberg Sándor, Wagner Erzsébet, Kiss Vilmos I., Szén Erzsébet, Bíró Zsuzsa, Kovács Margit, László Tihamér, Fesztinger Miksa, Szabó Dénes, Pálffi Róza, Mikó Imre II., Fekete László, br. Orbán János, Luka Margit, Szathmári János, Pap Zsigmond, Szén Ernő, Deutsch Zoltán III., Kurzberg Margit, Ferencz József, Kovács Klára IV., Filep Andor, Székely László, Wollheimer Pál, Harnik Ferenc, Pálffi Zoltán, Devecseri László V., Simándi Tischler Béla, Benedek György VI., Pethő István, Kuti Kelemen, Guzner Miklós VII., Létai István VIII. o. t.

Pályadíjak.

a) *Alapítványokból.*

1. *Bulyovszkiné Szilágyi Lilla* a.-ból (1364·18) 50 leu jutalomra írni kellett egy szavalásra alkalmas hazafias költeményt. Érkezett 1 pályamunka. „Mit búsúlsz kenyeres“ címmel. A díjra érdemes. Szerzője Jakab Géza VIII. o. t.

2. A *Kovács János* a.-ból (847·27) 50 leut tűztünk ki e tételre; Kriza János költészete. Pályamunka nem érkezett.

3. A *Kovácsi Antal* a.-ból (909·62) 50 leut tűztünk ki latin pályázati írásbeli vizsgálaton a legjobb dolgozatot készítő tanuló jutalmazására. Jelentkeztek: Vajda Ákos VIII., Rosenberger Lajos és Kolumbán Mózes VI. o. t. A jutalmat egyenlőn megosztva nyeri Vajda és Rosenberger.

4. A *Kriza János* a.-ból (536·47) 50 leut tűztünk ki népköltési gyűjtemények jutalmazására. Pályamunka nem érkezett.

5. Dr. *Nyiredy Géza* a.-ból (162·29) 50 leu jutalmat tűztünk ki e tételre: A széndioxyd szerepe a természetben, iparban és bányászatban. Pályamunka nem érkezett.

6. A *Paget Olivér* a.-ból (13385·03) 175 leut hirdettünk ki az angol nyelvben pályázati versenyen résztvevők jutalmazására. A pályázatra jelentkeztek: Botár István VIII., a 100, Végh József VII. o. t. az 50 leus díjra, Bencédi Ferenc, Dobai István, Szent-Iványi Sándor II. teol. akad. hallgató, Halmágyi László, Tischler Béla VI o. t. a 25 leu díjra. A 100 leu díjat Botár István, az 50 leut Végh József, a 25 leut Szent-Iványi Sándor nyerik. Dícséretet érdemel Tischler Béla VI. o. t.

7. *Pap Sándorné* a.-ból (252·37) 50 leut tűztünk ki egy beköszöntő egyházi beszéd jutalmazására. Pályamunka most sem érkezett.

8. A Remény alapból (1299·48) 50 leut tűztünk ki e tételre: Tarcsafalvi Albert költészete. Pályamunka nem érkezett.

b) *Egyesek adományából*:

1. *Csiki Gábor* lelkész úr 25 leut tűzött ki e tételre: Az én vallásos világnézetem. Pályamunka nem érkezett.

2. *Dr. Ferenc Áron* úr 50—50 leut tűzött ki e tételekre: Az erkölcsi jellemről és: Az élőszervezet és a szervezkedés. Egy pályamunka érkezett az utóbbi tételre „Szervezkedésben az erő“ jelige alatt. Jutalomra nem érdemes, szorgalma dicsérettel emeltetik ki. Szerzője Valkó László V. o. t.

Összegezés.

Konviktusi ösztöndíj kiadatott 64 t.-nak 23100, másféle ösztöndíj 21 t.-nak 2893·50, segélyezés címen 80 t.-nak 15100, konv. élelmezés javítására 16339, jutalmakra alapítványokból 23 t.-nak 552·50, egyesek adományából 31 t.-nak 3010; pályadíjat 6 t.-nak 275 leut, összesen 61270 leut.

Helyreigazítás.

Az 1920/21. isk. évi Értesítő 18. lapján *a tanárok eskütételére* vonatkozóan a második kikezdésbe tévedésből egy olyan szó került bele, mely sem az erre vonatkozó főhatósági leiratban, sem az eskütétel alkalmával felvett és dr. Valeriu Seni kormányképviselő úr által is aláírt jegyzőkönyvben nem foglaltatott. Ezért a közoktatásügyi vezérigazgatóság 1922—6020. IV. sz. megkeresésére az E. K. Tanácsnak 1922. VII. 5-én kelt 531. sz. útasítása alapján a következő helyreigazítást közöljük:

Az említett Értesítő 18. lapján a 22—25. sorokban ez áll: „Ezért az eskü letételét a tanároknak megengedi, egyházi megbízottúl Csifó S. teol. dékánt küldi ki, kinek ki kell jelentenie és jegyzőkönyvre vétetni, hogy a tanárok eskűjének *érvényességét* a főhatóság nem ismeri el és csak a kényszer hatása alatt engedte meg annak letételét."

Az E. K. Tanács 1921. jún. 19-én kelt 1583. sz. alatt a következő útasítást adta: „Az eskütételnél egyházi megbízottként való megjelenésre felkéri E. K. Tanács Csifó S. teol. akad. dékán afiát. Az egyházi megbízottnak ki kell jelentenie és jegyzőkönyvre vétetnie, hogy a tanárok eskűjének *törvényességét* a főhatóság nem ismerheti el és csak a kényszerhelyzet hatása alatt rendelte el tanárai eskütételét."

Ennek az útasításnak megfelelően a fentemlített jegyzőkönyvben erre vonatkozóan a következő szöveg olvasható: „főhatóságunk az eskü letételét törvényen alapulónak és törvényesnek el nem ismeri, de megengedi, hogy e kényszer hatása alatt az eskütt tanáraink szabadon és nyugodtan elmondják."

A közokt. vezérigazgatóság megkeresésére a főhatóság intézkedése folytán a kifogásolt szöveg a fentiekben a valóságnak megfelelően ezennel helyesbíttetik.

III. RÉSZ.

Elemi iskola.

A beíratkozások szept. 1—4. napjain voltak. A tanítás szept. 5-én kezdődött. Évzáró vizsga június 11-én, a magánvizsga június 12-én volt. Az évközi rendes szüneteken kívül január 26-tól február 5-ig spanyol influenza-járvány miatt szünetelt a tanítás. Az I—II. osztályt Patakfalvi Zsigmond, a III—IV. osztályt Nagy József tanította. Dr. Gál Kelemen igazgató január 9-én a tanítást meghallgatta. A tanulók dolgozatait átvizsgálta. Különösebb észrevételei nem voltak. Dr. Wildt György kolozsmegyei tanfelügyelő február 21-én az iskolát meglátogatta. A tanításban elért eredménnyel meg volt elégedve.

A segélyző-alap vagyona 1828·70 leu betét a Leszámitolóbank 12169. sz. könyvén és 250 leu névértékü hadikölcsön-kötvény.

A sepsiszentiványi Szentiványi Jenő-féle alapítvány kamatjövedelme az idén nem használtatott fel. Az évzáró ünnepen a jó magaviseletű, szorgalmas, szegénysorsú tanulók jutalmazására adományoztak: Kraft József úr 100 leut, Bartha István úr 40 leut, Baczoni Géza úr 40 leut és Bereczki Vilmos úr 20 leut.

Fenti adományokból jutalmat kaptak: Kövecsi Géza II. o. t. és László Mózes IV. o. t. 50—50 leut, Péter Géza IV. o. t. 40 leut, Istvánffy Géza III. o. t. és Nagy Jenő IV. o. t. 30—30 leut.

Első osztály. Tanító: *Patakfalvi Zsigmond.*

Benkő Kálmán, Deák József r. k., Fazakas József, Ferkő József, Gelei Gábor, Graef László, Gyöngyösi László ref., Kocsis Lajos ref., Kovács Zoltán r. k., Nagy Sándor, Nagy Zoltán, Neufeld Pál izr., Szabó László, Toroczkai György, Török Sándor, Várady József ref.

Második osztály. Tanító: *Patakfalvi Zsigmond.*

Burkhardt István r. k., Darkó András, Ferenczi Kálmán, Gottner Lajos r. k., Kálmán Jenő, Kőrösi János g. kath., Kövecsi Géza, Kraft József ref., László Lajos ref., Márkos Albert, Palocsay Sándor ref., Pap János, Raffai István, Szigeti Lajos ref., Toroczkai Samu, Wagner Ferenc ág. ev., Zipszer Alajos r. k.

Magántanuló: Fejér Imre r. k., Szigethy Cs. Jenő.

Harmadik osztály. Tanító: *Nagy József.*

Aradi Antal r. k., Baczoni Gábor r. k., Bartha Gábor ref., Bereczki Vilmos, Erdős László, Györke László, Fehérvári Ferenc r. k., Ferencz László ref., Istvánffy Géza, Kelemen Lajos, Kovács Béla r. k., Komjátszeghy Lajos, Kriza Andor, Lévai Gyula, Madarasi Ferenc r. k., Orbai Béla, Takács Jenő ref., Toroczkai György, Veress László, Neufeld Endre izr.

Magántanuló: Kiss György.

Negyedik osztály. Tanító: *Nagy József.*

Bartha Tibor Mihály r. k., Bányai Károly ref., Burnáz János r. k., Fehérvári Géza r. k., Gottner György r. k., Karácsonyi Béla r. k., Kira Miklós, Komáromi Béla, László Ferenc ref., László Mózes, Lengyel György ref., Nagy Jenő, Nagy József, Orbai Dénes, Péter Géza, Peller István izr., Sumi Béla r. k., Szőcs Gábor ref., Vajda Gyula.

A tanulók statisztikája.

1. A nyilvános és magántanulók száma az isk. év végén: 74.
2. Tanulók száma az év végén a szülők lakhelye szerint:
   a) Helybeli: 71.
   b) Kolozsmegyei: 1, Torda-Aranyosmegyei: 2.
3. Tanév végi létszám osztályok és felekezetek szerint:

1. o. unit. = 10,	ref. = 2,	r. k. = 2,	ág. ev. = —,	izr. = 1,	g. kath. = —
2. o. „ = 9,	„ = 4,	„ = 4,	„ = 1,	„ = —,	„ = 1
3. o. „ = 12,	„ = 3,	„ = 5,	„ = —,	„ = 1,	„ = —
4. o. „ = 8,	„ = 4,	„ = 6,	„ = —,	„ = 1,	„ = —

4. A tanulók anyanyelve szerint: magyar = 74.

5. A beírt nyilvános és magántanulók számának alakulása az év folyamán:

a) Nyilvános tanulónak isk. év elején beíratkozott: 74, isk. év közben: 1, magántanulónak: 2, összesen: 77.

b) Iskolai év folyamán más iskolába ment át vagy magántanuló lett: 1.

c) Kimaradt: 2.

d) Az év végéig ebbe az iskolába járt: 74.

e) Az összes taneszközökkel birt: 74.

6. Az igazoltan mulasztott félnapok száma = 1214, igazolatlan = 6.

7. Az ifj. könyvtár a forradalomkor megrongálódott és megfogyott. 142 kötetből áll.

Tudnivalók a jövő 1922—23. isk. évre.

Helykímélés céljából ez alkalommal a tantervet nem közöljük. A tanterv nagyjában marad — némi lényegtelen kis eltérésekkel — az idei. Az egységes alsó tagozat (I—IV. o.) után a felső tagozat gimnáziumi és reális szakra oszlik. A jövő évben fokozatosan csak a VI. osztályban lép életbe. A VII—VIII. o. tanterve marad a régi. Ha az V. o.-ban a reális szakon elég tanuló jelentkezik, ezt is életbléptetjük.

Unitárius vallású leánytanulók nyilvánosoknak is felvehetők, más vallásúak csak magántanulóknak.

2. *Beíratás ideje.* A jövő 1922—23. tanévre a tanulók fölvétele szeptember hó 1—3. napjain d. e. 8—12, d. u. 3—5 óráig fog eszközöltetni. A tanév megnyitása szeptember hó 4-én délelőtt 10 órakor lesz. A konviktusi élelmezés 5-én fog kezdődni.

3. *Vizsgálatok.* A javító-, pótló- és felvételi vizsgálatok aug. 30—31.-én tartatnak meg. A folyamodványokat javítóvizsgálati engedélyért aug. hó 1-ig az igazgatósághoz kell benyújtani.

4. *Felvétel.* Beíratkozáskor be kell adni az előző évi iskolai bizonyítványon kívül a születési és himlőoltási, 12 évnél idősebb tanulóknál az ujraoltási bizonyítványt.

A felvételre a tanulók előbb az igazgatónál, azután az osztályfőnöknél jelentkeznek, aki a beíratáshoz tartozó egyéb teendőket végzi.

5. *Internátus.* A bennlakásért aug. 1-ig kell az igazgatósághoz folyamodni. A bennlakó tanulók kötelesek a legszükségesebb ágy- és fehérneműt magukkal hozni; t. i. töltött szalmazsákot, ágytakarót, legalább két rend ágyneműt, 6 inget, 6 lábravalót, 2 hálóinget, 6 zsebkendőt, 6 pár harisnyát, 3 törülközőt, továbbá téli nyári viselő és ünneplő felsőruhákat. *A leányotthon növendékei* a fennt előírt ágy- és fehérneműn kívül mosdótálat, két portörlőt és két ablaktörlőt hozzanak magukkal.

6. *Konviktus.* Bennlakó tanuló a konviktusnak kötelezett tagja. Ez alól felmentést csak hitelesen megokolt esetben adhat az igazgatóság írásbeli folyamodására.

A konviktusba való felvételért a folyamodványt szintén aug. 1-ig kell az igazgatósághoz benyújtani. Az egész díjas helyért folyamodók iskolai bizonyítványukat, kedvezményért folyamodók pedig iskolai és szegénységi bizonyítványt, családi kimutatást és szülőik hatóságilag hitelesített adókönyvi kivonatát csatolják. Minden folyamodó köteles a következő szülői nyilatkozatot mellékelni:

Szülői nyilatkozat.

Alulírott elismerem, hogy . . . . . nevű fiam (gyámfiam) az én tudtommal és beleegyezésemmel lép az 19 . . . tanévre a kolozsvári unitárius kollégium konviktusába. Kijelentem, hogy ez intézmény szervezetét és szabályait ismerem és annak díjait a szabályzatban meghatározott időpontban megfizetem.

(Lakóhely és kelet.)

A szülő (gyám) aláírása.

(Tanuk.)

Szegénysorsú, jó előmenetelű és jó magaviseletű tanulók kérésükre a konviktusban rendelkezésre álló alapítványok erejéig kedvezményben részesülhetnek.

A kedvezményt a tanuló évközben is elveszítheti, ha elégtelen osztályzatot kap, vagy kevésbbé szabályszerű magaviseletet tanúsít.

Aki folyamodványát kellő időben be nem nyújtja, az kedvezményre egyáltalában nem számíthat, felvételre is csak abban az esetben, ha a létszám megengedi.

Kellően föl nem szerelt folyamodványokat nem veszünk tekintetbe.

7. *Díjak*: *Az elemi iskolában:* 150 leu, mely összeg két egyenlő részletben a beiratkozáskor és a II. félév elején fizetendő. Igazolt szegénység esetén, kérésre részben, vagy egészben való engedménynek van helye. A segélyző alap javára legalább 5 leut fizet az, aki tandíj-elengedésben nem részesül.

A *főgimnáziumban*: nyugdíjjárulék, beíratási díj 30 leu, isk. díj. az I—IV. osztályban 600, az V—VIII. osztályban 800 leu. A két utóbbi díj 8 részre osztva a szülők viszonyai szerint részben vagy egészben elengedhető. Az összes elengedések a befolyó egész évi díjak végösszegének 15%-ig mehetnek. Belső emberek, elbocsátott hivatalnokok gyermekei a segély elengedésénél külön figyelemben részesülnek. A 30 leu senkinek el nem engedhető. A díjak

két részletben fizetendők a beiratkozáskor és a II. félév elején, febr. 1—5 napjain. Magántanulók ugyane díjakat fizetik.

Az internátusban. Bennlakó elemi iskolai, gimn. és leányotthoni tanuló 400 leu internátusi díjat fizet két egyenlő részletben, a beiratkozáskor és febr. 1—5 napjain. A kapható teljes, vagy részkedvezmény ugyanolyan arányú, mint a gimnáziumnál. Főiskolai fiú- és leánytanulók 1000, iparisk. tanulók 800 leut fizetnek, szintén két részletben. Itt kedvezmény nincs.

A konviktusban. Az élelmezés díja unit. t.-nak 1500, nem unit.-nak 2250 leu. Teriték díj 20 leu. Az igazgatóság előterjesztésére a főhatóság a díjakat a szükség szerint évközben is megváltoztathatja. A díjak két havonként öt egyenlő részletben előre fizetendők, a teritékdíj előre egy összegben. A díjak a szabályszerű iskolai szünetekre nem terjednek ki. A szüneti élelmezés díja a napi árakhoz képest állapíttatik meg.

Minden bennlakó tanuló a beiratáskor *20 leu rongálási díjat fizet.*

TARTALOM.

Dr. Árkosy Gyula koporsójánál 3
Sándor János koporsójánál 4

I. RÉSZ.

Teológiai akadémia 6

II. RÉSZ.

Főgimnázium 26
I. fejezet. Adatok az 1921—22-ik év történetéhez 26
II. „ Tanári testület 36
III—IV. „ Kollégiumi könyvtár és szertárak 38
V. „ Ifjúsági egyesületek és alapok 39
VI. „ A tanulók névsora és osztályozása 42
VII. „ A tanulók statisztikája 51
VIII. „ Érettségi vizsgálatok 54
IX. „ Tanulmányi kirándulások. 57
X. „ Házi tornaverseny. 60
XI. „ Ösztöndíjak, segélyezés, jutalmak, pályadíjak 61
Helyreigazítás 66

III. RÉSZ.

Elemi iskola 67
Tudnivalók a jövő iskolai évre 70